

22-C-77/1-2

I bea 7/19

OBLIGAČNÍ PRÁVO

(Smlouva směnná, smlouva kupní,
nájem a pacht, smlouvy pracovní, společenství
statků, smlouvy odvážné)

A

Číslo 3209/I
3324

NÁHRADA ŠKODY.

Návrh subkomitétu pro revisi
občanského zákoníka
pro Československou republiku.

39

Referent :
Dr. EGON WEISS.

Část první:
NÁVRH SUBKOMITÉTU.

Nákladem ministerstva spravedlnosti.

V PRAZE 1924.

03.11.1923 50

Všechna práva, zejména právo překladu, vyhrazena.

ÚSTŘEDNÍ KNIHOVNA
PŘI PRAVnické FAKULTY UJEP
STARÝ FOND
C. inv. 2. 0 107 04

Předmluva.

V komisi pro revizi občanského zákona při ministerstvu spravedlnosti byla rozsáhlá látka práva obligačního rozdělena dvěma subkomitétům:

Všeobecnou část práva obligačního a ze zvláštní části předpisy o darování, smlouvě schovací, půjčce, zá-půjčce a zmocnění vypracoval, vedle všeobecné části zákona a předpisů o mezinárodním právu soukromém, subkomitét pana JUDra Jana Krčmáře, profesora české university Karlovy v Praze, a byla práce tohoto subkomitétu uveřejněna již v přílohách k Právniku, roč. 1921 a 1922.

Úkol vypracovati ostatní předpisy ze zvláštní části práva obligačního, totiž hlavy o smlouvě směnné, smlouvě kupní, nájmu a pachtu, smlouvách pracovních, společenství statků a o smlouvách odvážných, a mimo to ustanovení o náhradě škody připadl subkomitétu pana JUDra Egonu Weisse, profesora německé university v Praze.

Ministerstvo spravedlnosti, předkládajíc veřejnosti návrh tohoto subkomitétu, vyslovuje díky pánům profesorům Dru Egonu Weissovi, jenž s neúmornou pílí svými referáty práci subkomitétu připravoval a vedl jeho jednání, a jenž opatřil konečný elaborát úvodem a pečlivou důvodovou zprávou, a všem pánům členům subkomitétu, kteří účastí svou přispěli ke zdatu díla.

Podnětům a připomínkám, jež k návrhu dojdou, bude při dalších pracích věnována pozorná úvaha.

V Praze, v listopadu 1923.

Úvod.

Subkomitét pro jednotlivé hlavy práva obligačního a hlavu o náhradě škody zahájil činnost dne 10. prosince 1920. Porady, jichž bylo celkem 48, konaly se v ministerstvu spravedlnosti a byly ukončeny dne 17. října 1922.

Na poradách se vedle referenta účastnili: Za ministerstvo spravedlnosti odborový přednosta Antonín Hartmann, jako předseda, a ministerský místotajemník Dr. Ferdinand Heyrovský, jako zapisovatel, za ministerstvo pro sjednocení zákonův a organisace správy zprvu odborový přednosta Dr. August Ráth, později ministerský rada Jaroslav Čabrada, ze stavu advokátského advokáti Dr. Evžen Polan a Dr. Josef Eckstein, ze stavu notářského notáři Dr. Václav Svoboda a Dr. Jaroslav Čapek a ze stavu soudcovského radové vrchního zemského soudu František Doležal a Dr. Jaroslav Říha.

Návrhy subkomitétu jsou ve shodě se směrnici vydanými pro práce revisní povahy zcela konservativní, jak co do systému zákona, který zůstal, nehledíc ke zcela nepatrným odchylkám, i pokud jde o pořadí paragrafů, nezměněn, tak co do znění jednotlivých ustanovení, které bylo podle možnosti ponecháno i tam, kde změny byly nevyhnutelny.

Změny ty spočívaly zejména v tom, že byl vzat zřetel ke změnám poměrů sociálních, k nimž došlo zejména od vydání třetí dílčí novely k občanskému zákonu z 19. března 1916 č. 69 ř. z., a k praktickému provádění zákona.

Tak byly nyní převzaty do znění zákona ony věty práva již platného, které byly vytvořeny pouze praxí, jako zvláště rozhodnutími bývalého nejvyššího dvoru

soudního ve Vídni. Upozorniti třeba i na poměr návrhu subkomitétu k návrhům Randovým, zmíněný v úvodní poznámce motivů k hlavě o náhradě škody.

Prokázati oprávněnost návrhů subkomitétu jest úkolem důvodové zprávy, kterou vypracoval referent. Jest mu milou povinností vysloviti svoje díky ministerskému místotajemníku Dru Heyrovskému, jenž obstaral překlad důvodové zprávy, připravené v jazyku německém, za významnou podporu, kterou mu při práci poskytl.

Referent.

HLAVA (23.).

O směnné smlouvě.

Co jest směna.

§ 1045.

§

Směnnou smlouvou dává se věc za věc. Skutečného odevzdání jest třeba jen ke splnění smlouvy a k nabytí vlastnictví.

O právech a povinnostech směňujících:

§ 1047.

§

Směňující jsou ze smlouvy povinni směněné věci podle úmluvy s jejich součástkami a se vším příslušenstvím odevzdati a převzítí tak, jak byly, když byla smlouva sjednána (§ 918).

zejména co do nebezpečství

§ 1048.

§

Bylo-li smluveno, kdy budou věci odevzdány, a byla-li mezi tím směněná určitá věc buď zákazem odňata obchodu nebo náhodou zničena zcela nebo znehodnocena aspoň přes polovici ceny, má se za to, jakoby směna nebyla sjednána.

§ 1049.

§

Jestli věc mezi tím jinak se náhodou zhoršila nebo byla stížena břemeny, jde to na vrub držitelův. Byly-li však věci směněny úhrnkem, postihuje nahodilá zkáza jednotlivých kusů přejímatele, nebyl-li tím jinak celek znehodnocen přes polovici ceny.

a co do užitku před odevzdáním.

§ 1050.

§

Užitky ze směněné věci náležejí až do ujednané doby k odevzdání držiteli, od té doby pak i s přírůstkem přejímá, třebaž nebyla věc ještě odevzdána.

§ 1051.

§

Nebylo-li smloueno, kdy určitá věc bude odevzdána, a nepostihuje-li žádnou stranu nedopatření, platí hořejší předpisy (§§ 1048—1050) o nebezpečnosti a užitcích pro dobu skutečného odevzdání; mají-li přejítí nebezpečnosti a užitky na nabyvatele jiným okamžikem, zvláště sjednáním smlouvy, musí to býti zvláště umluveno.

§ 1052.

§

Jen ten může se domáhati odevzdání věci, kdo sám splnil svůj závazek anebo jest ochoten jej splnit. I ten, kdo jest povinen napřed plnit, může odepřítí plnění až do doby, kdy bude dáno nebo zajištěno vzájemné plnění, je-li ohroženo špatnými majetkovými poměry druhé strany, jež mu nemusily býti známy v čase, kdy smlouvu ujednal.

HLAVA (24.).

O kupní smlouvě.

Co jest kupní smlouva.

§ 1053.

§

Kupní smlouvou dává se věc za určitý peníz. Jako směnná náleží i kupní smlouva k právním důvodům nabytí vlastnictví. Jeho se nabývá teprve odevzdáním koupené věci. Až do odevzdání podrží prodáváč vlastnické právo.

Čeho se vyžaduje ke kupní smlouvě.

§ 1054.

§

Jaké má býti svolení kupce a prodáváče a které věci mohou býti kupovány a prodávány, určuje se předpisy o smlouvách vůbec. Kupní cenou mohou býti jen hotové peníze a nesmí býti ani neurčitá ani proti zákonu.

Kupní cena

a) musí býti v hotových penězích,

§ 1055.

§

Zcizí-li se věc dílem za peníze, dílem za jinou věc, považuje se smlouva za kup anebo za směnu podle toho, činí-li cena v penězích více nebo méně než obecná cena dané věci, a jsou-li si rovny, za kup.

b) musí býti určitá,

§ 1056.

§

Kupec a prodáváč mohou také svěřiti jiné určité osobě, aby určila cenu. Neurčí-li jí ve smlouveném čase nebo, když nebyl čas smlouven, chce-li některá strana odstoupiti dříve, než byla cena určena, platí, že kupní smlouva nebyla ujednána.

§ 1057.

§

Bylo-li několika osobám svěřeno určití cenu, rozhoduje většina hlasů. Hlasují-li tak různě, že cena se neurčí ani skutečnou většinou hlasů, má se za to, jakoby smlouva nebyla sjednána.

§ 1058.

§

Kupní cena může býti určena také podle ceny, která byla sjednána při dřívějším zcizení. Jestli strany smlouvaly obvyklou tržní cenu, rozumí se tím průměrná tržní cena na místě a toho času, kde a kdy musí býti smlouva splněna.

c) nesmí být proti zákonu.

§ 1059.

§

Je-li stanovena pro zboží sazba, jest vyšší cena nedovolenou, není-li smlouva podle § 879 neplatná, a kupec může žádati na každé sebe menší překročení náhradu.

O povinnostech

a) prodavačových

§ 1061.

§

(¹) Prodavač jest povinen věc pečlivě opatřiti až do odevzdání a ji kupci odevzdati podle týchž pravidel, která byla stanovena při směně (§ 1047).

(²) Není-li jinak smluveno, jdou náklady odevzdání prodané věci, zejména náklady na měření a vážení na vrub prodavačův, náklady odebrání a zaslání věci na jiné místo, než jest místo splnění, na vrub kupcův. Bylo-li prodáno právo, jdou náklady jeho zřízení nebo převodu na vrub prodavačův. Kupec nemovitosti zapraví náklady knihovního zápisu. Totéž platí o nabyvateli práva na nemovitosti.

a b) kupcových.

§ 1062.

§

Kupec jest naproti tomu povinen, převzít věc ihned anebo ve smluvený čas, zároveň však také zapraviti hotově kupní cenu, jinak není prodavač povinen věc mu vydati.

(§ 1062a.)

§

(¹) Kupec jest povinen ihned po odevzdání prodavačem, pokud jest to možno při řádném hospodaření, věc prohlédnouti a objeví-li nějakou vadu, ji ihned prodavači oznámiti. Opomíne-li to kupec, považuje se věc za schválenou,

leďa že jde o vadu, kterou nebylo lze při prohlídce poznati. Ukáže-li se taková vada později, buď oznámena bez odkladu prodavači, jinak se má za to, že byla věc schválena i s touto vadou. K tomu, aby byla zachována kupcova práva, stačí, bylo-li oznámení včas odesláno.

(²) Zatají-li prodavač vadu obmyslně, nemůže se dovolávati těchto ustanovení.

(³) Tato ustanovení platí také, byla-li dodána jiná věc, než smluvená, nebo jiné množství, než smluvené, pokud dodaná věc se neliší zřejmě od koupené tak značně, že musil prodavač za to míti, že jest schválení kupcem vyloučeno (§§ 914, 918 a 919).

(⁴) Za všech okolností jest povinen kupec postarati se o prozatímní uschování věci, jak toho žádá obvykle poctivý obchod.

§ 1063.

§

(¹) Odevzdá-li prodavač věc kupci neobdržev kupní ceny, jest věc prodána na úvěr a vlastnictví k ní přechází ihned na kupce. Právo odstoupiti v §§ (918, 919) určené tu prodavači nepřísluší.

(²) Vyhradil-li si však prodavač vlastnictví k prodané movité věci až do zaplacení kupní ceny, nabývá kupec vlastnictví k odevzdané věci teprve úplným zaplacením kupní ceny; prodavač jest oprávněn odstoupiti od smlouvy, prodlévá-li kupec s placením (§§ 918, 919, 921). Tato výminka jest však účinnou jen tehdy, byla-li smlouva učiněna písemně a v listině určeno podle kalendáře, kdy kupní cena bude zaplacená.

O splátkových obchodech.

(§ 1063a.)

§

(¹) Bylo-li smluveno při sjednání smlouvy o movitých věcech, prodaných při provozování

obchodní nebo jiné živnosti a odevzdaných před úplným zaplacením kupní ceny, že bude kupní cena zapravena ve splátkách, může prodavač vykonati své vyhrazené právo odstupní, je-li kupec v prodlení aspoň s dvěma přímo po sobě následujícími splátkami, jest však povinen vrátiti kupci přijatý závdavek a dané splátky se zákonnými úroky ode dne přijetí a nahraditi mu nutné a užitečné náklady na věc učiněné. Opačná úmluva jest neplatna.

(²) Kupec jest naproti tomu povinen, vrátiti věc prodavači a přiměřeně ho odškodniti, zejména dáti mu za používání po tu dobu náhradu jako nájemce. Předem učiněná úmluva o výši náhrady není platna. Prodavač může se domáhati vrácení věci jen, splní-li sám své závazky.

(§ 1063b.) §

(¹) Vyhradil-li si prodavač právo, žádati okamžité zaplacení všech splátek, kdyby nebyly některé placeny (ztráta lhůt), může to vykonati jen tehdy, prodlévá-li kupec aspoň se dvěma přímo po sobě následujícími splátkami. Opačná úmluva není platna.

(²) Neplatnou jest úmluva, že kupce stihne jiný trest než ztráta splátek, kdyby nesplnil svých závazků.

(§ 1063c.) §

(¹) Kupec má právo odporovati smlouvě pro zkrácení nad polovici ceny také tehdy, když znal pravou hodnotu věci nebo prohlásil, že věc převezme ze zvláštní záliby za mimořádnou cenu.

(²) Odporovati může i když jest jednání obchodem. Tohoto právního prostředku nelze se s účinkem zříci. Neplatno jest ujednání kratší než tříleté promlčecí lhůty.

(§ 1063d.) §

(¹) Správy pro vady lze se domáhati i po šesti měsících potud žalobou nebo námitkou, dokud není kupní cena úplně zaplacená. Oznamiti vady není třeba pro zachování tohoto práva. Zříci se ho nelze s účinkem.

(²) Ujednání kratší doby, po kterou prodavač určí, není platno.

(§ 1063e.) §

Sepíše-li se o splátkovém obchodě listina, jest povinen prodavač vydati její opis kupci na jeho útraty nejpozději při odevzdání věci. Toho se nelze s účinkem zříci.

(§ 1063f.) §

Předchozí ustanovení platí obdobně o prodeji losů a cenných papírů, které se vydají kupci teprve, když zapravil úplně kupní cenu sjednanou ve splátkách, neplatí o splátkových obchodech, které jsou obchody na kupcově straně.

O nebezpečství a užitečných koupené věci.

§ 1064. §

O nebezpečství a užitečných věci sice koupené, ale ještě neodevzdané, platí ustanovení daná o směnné smlouvě (§§ 1048—1051).

Všeobecné ustanovení.

§ 1066. §

Ve všech otázkách vyskytujících se při kupní smlouvě, které nejsou výslovně v zákoně řešeny, buď použito předpisů daných o smlouvách vůbec a o směnné smlouvě zvláště.

O zvláštních druzích kupní smlouvy nebo vedlejších smlouvách.

§ 1067. §

(¹) Zvláštní druhy kupní smlouvy nebo ve-

dlejší smlouvy při ní jsou: výhrada zpětné koupě, zpětného prodeje, předkupního práva, prodej na zkoušku, prodej s výhradou lepšího kupce a příkaz ku prodeji.

(²) Koupí-li se však věci, jež se teprve očekávají, budiž použito ustanovení o odvážných jednáních.

O prodeji s výhradou zpětné koupě.

§ 1068.

§

Právo zpětné koupě jest právo prodanou věc opět si vyplatiti. Bylo-li poskytnuto prodáváči vůbec bez podrobnějšího ujednání, vrátí kupec prodanou věc v nezhoršeném stavu, prodáváč pak kupní cenu; užítky obapolné z peněz a z věci mezitím docílené, se vzájemně vyrovnávají.

§ 1069.

§

Zlepšil-li kupec koupenou věc svým nákladem neb učinil-li mimořádný náklad, aby ji zachoval, přísluší mu náhrada jako poctivému držiteli; ručí však také za to, změní-li se jeho vinou hodnota věci nebo zmaří-li se její vrácení.

§ 1070.

§

(¹) Zpětnou koupí lze si vyhraditi jen při nemovitých věcech; toto právo nelze přenést ani na dědice ani na jiného. Je-li prodáváčem někdo jiný, než fysická osoba, pomíjí právo jeho zánikem, nejpozději však ve 40 letech ode dne propůjčení. Je-li toto právo zapsáno do veřejných knih, může být věc zpět požadována i od pozdějšího knihovního vlastníka. Knihovní závady zřízené po zápise práva zpětné koupě bez svolení oprávněného budou na jeho návrh vymazány, vykoná-li své právo.

(²) Při soudní nucené dražbě nemá účinku ani knihovní zapsané právo zpětné koupě.

O koupi s výhradou zpětného prodeje.

§ 1071.

§

Stejně jest omezeno právo vymíněné kupcem, že prodá věc zpět prodáváči; o právu tom buď použito předpisů o zpětné koupi.

O výhradě předkupního práva.

§ 1072.

§

(¹) Kdo prodá věc s výminkou, že mu ji kupec nabídne k výkupu, kdyby ji chtěl prodati, má předkupní právo.

(²) Bez zvláštní úmluvy nelze předkupní právo vykonati při jiných způsobech zcizení.

§ 1073.

§

Předkupní právo jest zpravidla osobním právem. Při nemovitých věcech může býti zápisem do veřejných knih přeměněno v právo věcné.

§ 1074.

§

Také nemůže býti předkupní právo ani postoupeno někomu jinému ani převedeno na dědice oprávněného. Je-li oprávněným někdo jiný než fysická osoba, pomíjí jeho zánikem, nejpozději však ve 40 letech po propůjčení.

§ 1075.

§

Oprávněný musí movitosti do 24 hodin, nemovitosti do třiceti dnů po nabídce skutečně vykoupiti. Po této době zaniká předkupní právo.

§ 1076.

§

Při soudní dražbě věci stížené tímto právem nepůsobí toto jinak, než že musí býti o dražbě zvláště také zpraven oprávněný ve veřejné knize zapsaný.

§ 1077.

§

Oprávněný vykoupiti věc musí zapraviti úplnou cenu nabídnutou někým jiným, není-li

jinak umluveno. Nemůže-li splniti vedlejších podmínek nabídnutých kromě obyčejné kupní ceny a nelze-li je vyrovnati ani odhadní cenou, nemůže býti překupní právo vykonáno.

§ 1079. §

Nenabídl-li vlastník oprávněnému věci k výkupu, ručí mu za všechnu škodu. Je-li tu věcné předkupní právo, může býti věc od nabyvatele zpět požadována.

O koupi na zkoušku.

§ 1080. §

Koupě na zkoušku činí se pod výminkou ponechanou libovůli kupcově, že věc schválí. V pochybnosti jest výminka odkládací; kupec není vázán koupí, dokud neschválí věci, prodavač není již vázán, neschválí-li kupec věci do konce zkušební doby.

§ 1081. §

Byla-li věc již odevzdána ku prohlídce nebo na zkoušku, pokládá se kupcovo mlčení za schválení, jakmile zkušební doba uplynula.

§ 1082. §

Nebyla-li smluvna zkušební doba, platí při movitostech třídenní, při nemovitostech roční, počínající dnem po odevzdání věci.

O prodeji s výhradou lepšího kupce.

§ 1083. §

Smluví-li se koupě s výhradou, že jest prodavač oprávněn dáti přednost lepšímu kupci, přihlásí-li se v určené době, uskuteční se koupě teprve nesplněním této výminky, nebyla-li prodaná věc odevzdána.

§ 1084. §

Byla-li však věc odevzdána, jest koupě uskutečněna; splněním výminky se opět rozváže. Není-li doba výslovně určena, platí doba stanovená při koupi na zkoušku.

§ 1085. §

Je-li nový kupec lepší, posoudí prodavač. Může dáti přednost druhému, třebaš chtěl první i více zaplatiti. Rozváže-li se smlouva, vyrovnávají se navzájem užítky z věci a z peněz. Co do zlepšení nebo zhoršení věci považuje se kupec za poctivého držitele (§ 1069).

O příkazu ku prodeji.

§ 1086. §

Odevzdá-li někdo svou movitou věc někomu jinému, aby ji prodal za určitou cenu, s výminkou, že mu příjemce ve stanovené době buď zapraví určenou kupní cenu nebo vrátí věc, není odevzdávající oprávněn žádati věc zpět před uplynutím oné doby; příjemce jest však povinen po jejím uplynutí zapraviti určenou kupní cenu, nevrátil-li věci včas.

§ 1087. §

Po stanovenou dobu má odevzdávající práva vlastníka. Příjemce ručí mu za škodu způsobenou svou vinou a nahrazeny mu budou, vrátí-li věc, jen náklady, které jsou ku prospěchu odevzdávajícího.

§ 1088. §

Jde-li o nemovitou věc nebo není-li určena cena nebo lhůta, ve které má býti zaplácena, pokládá se příjemce za zmocněnce. Nikdy však nelze věc svěřenou ku prodeji požadovati zpět od toho, kdo jí nabyt bezelstně od příjemce (§ 367).

§ 1089.

§

Předpisy o smlouvách a zvláště o směnné a kupní smlouvě platí zpravidla i při soudních prodejkách, pokud není jinak o nich ustanoveno.

HLAVA (25.).

**O nájmu a pachtu,
o dědičném pachtu a o smlouvách
o dědičný úrok.**

I. O nájemní a pachtovní smlouvě.

§ 1090.

§

Smlouva, kterou někdo nabývá užívání věci nezuživatelné za určitou cenu na čas, jest smlouvou nájemní, lze-li užívatí věci, aniž se dále obdělává, pachtovní však, může-li jí býti používáno jen pílí a prací. Jsou-li předmětem těžce smlouvy věci obojího druhu, posuzuje se smlouva podle vlastnosti věci hlavní.

§ 1091.

§

Není-li v zákoně zvláštního ustanovení o smlouvě pachtovní, budiž o ní použito předpisů o smlouvě nájemní.

O náležitostech smlouvy.

§ 1092.

§

Nájemní smlouva může býti ujednána o týchž věcech a týmž způsobem, jako kupní smlouvy. Není-li jinak umluveno, zapravuje se nájemné jako kupní cena.

§ 1093.

§

Vlastník může pronajmouti své movitosti, nemovitosti i svá práva, ale může také najmouti

užívání vlastní věci, přísluší-li toto užívání někomu jinému.

O účincích smlouvy.

§ 1094.

§

Smlouva jest dojednána a užívání věci pokládá se za koupené, jakmile se strany dohodly o věci a ceně.

§ 1095.

§

Byla-li nájemní smlouva zapsána do veřejných knih, pokládá se nájemcovo právo za věčné právo, které také pozdější vlastník jest povinen snášeti po dobu ještě zbývajcí.

O obapolných právech:

I. jak jest věc odevzdati, udržovati a jí užívati:

§ 1096.

§

⁽¹⁾ Pronajimatel jest povinen, věc vlastním nákladem v upotřebitelném stavu odevzdati a udržovati, a nesmí rušiti nájemce ve smluvném užívání. Je-li věc již při odevzdání nebo stane-li se po dobu nájmu bez viny nájemcovy tak vadnou, že se nehodí ke smluvnému užívání, není nájemce povinen zapraviti nájemné po dobu a měrou, po jaké jí nelze užívatí. Tohoto sprostění nelze se předem zřici při nájmu nemovitých věcí.

⁽²⁾ Pachtýř hradí ze svého obvyklé opravy hospodářských budov jen potud, pokud mohou býti opatřeny stavebními hmotami a službami, které může požadovati podle povahy statku.

§ 1097.

§

⁽¹⁾ Objeví-li se potřeba oprav, jež má vykonati pronajimatel, jest nájemce povinen ohlásiti to bez odkladu pronajimateli, jinak ručí za škodu.

Učinil-li nájemce na věc takový náklad za pronajmatele nebo náklad užitečný (§§ 1036, 1037), pokládá se za jednatele bez příkazu; náhrady musí se však domáhati soudně do šesti měsíců po vrácení věci dané do nájmu, jinak zaniká právo žalovati. Náhradu těchto nákladů nelze žádati, nečiní-li za kalendářní rok více než dvě ze sta nájemného.

(²) Nájemce nemůže se předem zříci práva na náhradu nákladů ani práva vzít si zpět zařízení bytu dané tam z obliby nebo k výzdobě, pokud jest to možno bez poškození podstaty (§§ 332, 1040).

§ 1098.

§

(¹) Nájemci jsou oprávněni najatých věcí podle smlouvy a není-li o tom smlouvy, podle zvyklostí pospolitého života nebo pravidel řádného hospodaření po smluvený čas užívati a upotřebovati nebo je dáti i v podnájem, lze-li tak učiniti bez újmy pronajimatelovy a není-li to smlouvou výslovně zapověděno.

(²) Pronajimatel nemá však práva podnájem zapověděti, je-li jinými předpisy nařízeno, že nájemce musí někoho jiného vzít do bytu.

2. O břemenech.

§

§ 1099.

Při nájmech jdou všechna břemena a platy na vrub pronajimatelův. Při pachtu úhrnkovém však na vrub pachtýřův, kromě knihovních závad. Byla-li však pachtovní smlouva učiněna podle rozpočtu, hradí pachtýř břemena, která byla od výtěžku odečtena, nebo která jest zapravovati jen z plodů (užitků) a nikoliv z půdy samé.

3. O nájemném.

§

§ 1100.

(¹) Byla-li věc najata na rok anebo na několik let, a není-li jinak vyjednáno ani jiného místního zvyku, platí se nájemné pololetně po zadu, byla-li však najata na kratší dobu, po uplynutí nájemní doby.

(²) Placeno jest ještě v čas, stalo-li se to do osmi dnů po uplynutí lhůty.

§ 1101.

§

(¹) K zajištění nájemného má pronajimatel nemovité věci zástavní právo na zařízení a svrščích patřících nájemci nebo členům jeho rodiny, žijícím s ním ve společné domácnosti, vnesených do najaté věci, nejsou-li vyloučeny ze zabavení. Byla-li pohledávka nájemného postoupena, nepřechází tím toto zástavní právo.

(²) Zástavní právo zaniká, odstraní-li se věci dříve, než byly zájemně popsány, leda že se to stalo ze soudního nařízení a pronajimatel ohlásil svá práva u soudu do tří dnů po výkonu. Byla-li věc proto odstraněna, že byla nuceně prodána v bytě, nastupuje výtěžek z prodeje na místo věci, pokud jde o zástavní právo. O svrščích, které byly odvezeny z bytu do dražebny k soudnímu uschování nebo prodeji, má se za to, že jsou dosud v bytě, pokud jde o zástavní právo.

(³) Stěhuje-li se nájemce nebo zavlékají-li se věci, ač nájemné není zapraveno nebo zajištěno, může pronajimatel zdržeti věci na vlastní nebezpečení, musí však do tří dnů zažádati za zájemně popsání nebo vydání věci. O zavlčení nelze mluvit, když byly věci odstraněny v pravidelném provozování nájemcova obchodu nebo podle obyčejných životních poměrů, anebo když zbylé věci patrně dostatečně zajišťují pronajimatele.

(⁴) Zabaví-li se věc stížená zástavním právem pronajímatelovým pro jiného věřitele, nemůže proti tomuto býti uplatňováno zástavní právo pro nájemné za dřívější dobu než rok před zabavením. Toto ustanovení neplatí však o zástavním právu propachtovatele zemědělské nemovitosti.

(⁵) Propachtovatel nemovitosti má zástavní právo stejného rozsahu a stejného účinku na dobytku, který jest na propachtovaném statku a na hospodářském nářadí a plodech, které tam ještě jsou.

§ 1102.

§

Pronajímatel může si vymíniti, že nájemné bude placeno předem. Zaplatí-li však nájemce předem více, než jednu splátku, může to namítati později zapsanému věřiteli nebo novému vlastníku jen tehdy, když to bylo vyznačeno ve veřejných knihách.

O nájemném placeném plody.

§ 1103.

§

Dá-li vlastník svou nemovitost někomu jinému do užívání ujednav, že přejímatel bude na ní hospodařiti a jemu dávatí poměrný díl veškerých užitků, na př. třetinu nebo polovici plodů, není to smlouva pachtovní, nýbrž společenská (§§ 1175—1216).

Kdy a za jakých podmínek se promíjí nájemné.

§ 1104.

§

(¹) Když najaté věci nelze upotřebovati neb užívati pro mimořádné náhody jako jsou válka, nákaza, živelní pohromy neb úplná neúroda, není pronajímatel povinen ji znovuzříditi, nemůže však také požadovati nájemného.

(²) Pachtýř jest osvobozen platiti pachtovné

za tolik hospodářských období, pokud trvá úplná nemožnost užívati statku pachtovného na více let. Za úplnou nemožnost užívati statku, jest pokládati případ, když pro mimořádné náhody mohlo býti ze statku dosaženo užitků jen zcela nepatrných, hledíc k rozsahu pachtovaného statku nebo k výši pachtovného.

§ 1105.

§

(¹) Může-li nájemce přes to užívati omezeně najaté věci, sleví se mu poměrná část nájemného. Přeplatky buďtež vráceny.

(²) Pachtýři náleží slušná sleva z pachtovného, když užitky statku pachtovaného jen na rok mimořádnými a neodvratnými příhodami značně klesly. Propachtovatel jest povinen tolik sleviti, kolik se nedostává tímto úbytkem na pachtovném.

(³) Pachtýř má vždy však užitky, které přece vytěžil, jako poctivý držitel vrátiti nebo nahraditi, ale tak, aby ze škody jiného neměl užitku (§ 1447).

(§ 1105a.)

§

Pachtýř nemá nároku na osvobození nebo slevu pachtovného, jestliže byla škoda nahrazena způsobem jiným, zejména pojištěním.

§ 1106.

§

Vzal-li nájemce na sebe vůbec všechna nebezpečí, rozumějí se tím jen škody, které vzejdou živelními pohromami. Jiné mimořádné pohromy nejdou na jeho vrub. Zaváže-li se však výslovně, že ponese všechny neobyčejné pohromy, nemá se přece ještě za to, že chtěl tím ručiti i za nahodilou zkázu celé najaté věci.

§ 1107.

§

Nemůže-li nájemce užívati neb upotřebovati najaté věci, nikoliv proto, že byla poškozena nebo jinak se stala neupotřebitelnou, nýbrž pro

překážku nebo nehodu, které se jemu sběhly, anebo byly-li plody již odděleny od půdy v čase jejího poškození, postihne nepříznivá událost jen nájemce. Nájemné musí přece zaplatiti. Pronajímateli se však započtou uspořené náklady a výhody, jichž dosáhne jiným užitím věci.

§ 1108.

§

Žádá-li pachtýř, aby mu bylo pachtovné sleveno podle smlouvy nebo podle zákona zcela nebo z části, musí bez odkladu oznámiti nehodu propachtovateli a dáti vyšetřiti událost, není-li obecně známa, soudně neb aspoň dvěma osobami věci znalými.

4. O vrácení najaté věci.

§ 1109.

§

Když nájemní smlouva se skončí, jest nájemce povinen vrátiti věc podle inventáře neb alespoň v tom stavu, v jakém ji převzal, pachtované pozemky pak tak vzdělané, jak obvykle bývají v té roční době, kdy pacht se skončil. Povinností vrátiti věc nemůže se pachtýř brániti námitkou ani práva zadržovacího ani vzájemné pohledávky ba ani dřívějšího práva vlastnického.

(§ 1109a.)

§

(¹) I když pachtýř statku nepřevzal při počátku pachtu žádných hospodářských plodin, musí z plodin, které jsou na konci pachtu na statku, tolik za náhradu odevzdati, kolik jich jest třeba k řádnému hospodaření až do doby, do které takové nebo podobné plodiny s plnou pravděpodobností budou získány ze statku.

(²) Je-li podle toho povinen pachtýř odevzdati těchto hospodářských plodin více neb v lepší jakosti, než sám na počátku pachtu převzal, může žádati od propachtovatele náhradu jich ceny nebo rozdílu.

(³) To platí také o mrvě na statku získané.

(§ 1109b.)

§

Skončí-li pacht pozemků zemědělských před uplynutím hospodářského roku, musí propachtovatel nahraditi pachtýři náklady, které vynaložil na získání plodů ještě neoddělených, které však budou asi získány podle pravidel řádného hospodaření, ale jen potud, pokud tyto náklady vzešly při řádném hospodaření a nepřesahují ceny plodů samých.

§ 1110.

§

Nebyl-li při uzavření nájemní smlouvy sepsán inventář, platí domněnka (§ 518 druhé věty).

§ 1111.

§

Byla-li najatá věc poškozena nebo zneužíváním opotřebena, ručí nájemce za vinu svou i osob, jimž trpěl užívání najaté věci, nikoli však za náhodu. Pronajímatel domáhejž se u soudu náhrady z tohoto ručení nejpozději do roka od vrácení pronajaté věci, jinak právo to zanikne.

Nájemní smlouva zaniká:

a) zkázou věci;

§ 1112.

§

Nájemní smlouva zaniká sama sebou zkázou věci najaté. Zavinila-li její zkázu jedna strana, přísluší druhé náhrada; za zkázu nahodilou neručí žádná z nich druhé straně.

b) uplynutím času;

§ 1113.

§

Nájemní smlouva zaniká uplynutím doby, na kterou byla sjednána. Bylo-li nájemné určeno podle jistého času, na př. denně, týdně, měsíčně, aneb je-li úmysl nájemcův zřejmý z jeho projevu, anebo z jiných okolností, pokládá se smlouva za zaniklou uplynutím této doby.

§ 1114.

§

(¹) Nájemní smlouva může se obnovit výslovně i mlčky. Bylo-li smlouveno, že bude před tím dána výpověď, obnovuje se smlouva, nebyla-li dána řádná výpověď. Výpověď pozbude účinností, nebyla-li najatá věc vyklizena nebo převzata a nebyla-li navržena exekuce k tomu účelu do čtrnácte dní potom, kdy měla být převzata neb vyklizena.

(²) Nebyla-li smlouvena výpověď, obnovuje se smlouva mlčky tím, že nájemce po smluveném čase užívá dále věci a pronajimatel to trpí a do čtrnácte dní po uplynutí nájemní doby, nebo byla-li původně kratší než měsíc, do lhůty rovnající se polovici původní nájemní doby po jejím uplynutí nepodá žaloby ani pronajimatel na vrácení věci ani nájemce na její převzetí.

§ 1115.

§

(¹) Nájemní smlouva obnovuje se mlčky za týchž podmínek, za jakých byla původně ujednána. Smlouva pachtovní obnovuje se však zpravidla jen na rok; mohou-li však řádné užítky brány být teprve později, na takovou dobu, aby tyto užítky byly alespoň jednou vybrány. Nájemy, za něž se platí nájemné teprve po roce nebo po půl roce, obnovují se mlčky na půl léta; je-li však věc najata na kratší čas, obnovuje se smlouva jen na původní čas.

(²) Obnoví-li se smlouva opětně, platí totéž, co při prvním obnovení.

c) výpovědi;

§

§ 1116.

(¹) Není-li ani výslovně ani mlčky ani zvláštními nařízeními ustanoveno, na jaký čas smlouva platí, musí ten, kdo chce smlouvu zrušit, dát druhému výpověď.

(²) Výpověď může být dána:

1. je-li zvláště ujednána lhůta pro ni a vrácení věci, zpravidla jen v této lhůtě;

2. není-li takové úmluvy, před uplynutím k tomu určené doby, kde buď vydaným nařízením anebo nebylo-li vydáno, podle místního zvyku jsou určeny pro vyklizení najatých věcí jisté dny v roce s určitými výpovědními lhůtami;

3. všude jinde z pachtů alespoň šest měsíců, z nájmu, které rok anebo podle smlouvy přes rok trvají, aspoň tři měsíce, z nájmu, jež podle smlouvy trvají sice přes měsíc, nikoli však rok, aspoň na čtrnáct dní, ze všech ostatních nájmu konečně aspoň na osm dní dříve, než má být najatá věc odevzdána nebo převzata.

§ 1116a.

§

(¹) Smrtí jedné ze smluvních stran nezrušuje se nájemní smlouva.

(²) Nájem bytu mohou však, zemře-li nájemce, dědicové, jimž byla odevzdána alespoň správa a užívání pozůstalosti (§ 810) zrušit výpovědí danou v zákonné lhůtě nehledíce ke smluvené době.

(³) Totéž právo má pronajimatel, není-li dědiců, kteří v době nájemcova úmrtí s ním žili ve společné domácnosti.

(§ 1116b.)

§

Zaměstnanci veřejných úřadů a veřejných dopravních podniků, duchovní a učitelé veřejných ústavů vzdělávacích byvše služebně přeloženi na jiné místo mohou výpovědí na zákonnou dobu danou zrušit nájem obytných místností, které najali v dosavadním svém služebním místě nebo bydlišti pro sebe nebo svou rodinu nehledíce k nájemní době jinak smluvené.

(§ 1116c.)

§

(¹) Výpověď podle těchto ustanovení (§§

1116a. a 1116b.) lze však dáti jen v prvním výpovědním období následujícím po rozhodné události.

(²) Práva toho nemohou se s účinkem předem zřící ani jmenované osoby ani ti, kdo jsou povinni následovati je do nového bydliště.

§ 1117.

§

(¹) Nájemce jest oprávněn ustoupiti od smlouvy bez výpovědi i před uplynutím smlouvené doby, byl-li mu nájemní předmět odevzdán aneb ocitne-li se později bez jeho viny v takovém stavu, že se ke smlouvenému užívání nehodí, nebo byla-li mu jeho značná část odňata nebo učiněna neupotřebitelnou na delší dobu náhodou nebo vinou pronajimatelovou.

(²) Nájemce může žádati také (§ 921) náhradu škody.

(³) Právo od smlouvy ustoupiti má nájemce i tehdy, zřekl-li se ho předem ve smlouvě, nebo jsou-li místnosti obytné zdraví škodlivé, i tehdy, znal-li jejich stav před sjednáním smlouvy.

§ 1118.

§

(¹) Pronajimatel má právo žádati, aby smlouva byla před časem zrušena, když nájemce přes napomenutí najaté věci užívá nebo trpí, aby jí bylo užíváno tak, že tím pronajimateli vzhází značná škoda nebo když byv upomenut o placení nájemného s úplným zaplacením prodlel až do konce nájemního období, nebo když pronajatá budova musí býti z nařízení stavebního úřadu znovu postavena.

(²) Nájemce není povinen dopustiti, aby pronájemce na jeho škodu prováděl stavbu užitečnější, jest však povinen připustiti nutné opravy.

§ 1119.

§

Musil-li pronajimatel sjednáváje smlouvu věděti, že bude nutno znovu stavěti, nebo vzešla-li

potřeba oprav déle trvajících tím, že pronajimatel zanedbal menší opravy, buď dána nájemci přiměřená náhrada za to, že nemohl věci užívatí.

d) Zcizením věci.

§ 1120.

§

Zcizil-li vlastník pronajatou věc někomu jinému a již mu ji odevzdal, jest nájemce povinen po řádné výpovědi novému vlastníku ustoupiti, nebylo-li jeho nájemní právo do veřejných knih zapsáno (§ 1095). Nájemce má však právo žádati na pronajimateli úplnou náhradu skutečné škody, tak i ušlého zisku.

§ 1121.

§

Při nucené dražbě buď nakládáno nájemním právem, je-li zapsáno ve veřejných knihách, jako služebností. Není-li vydražitel povinen nájemní právo převzítí, musí mu nájemce po řádné výpovědi ustoupiti.

II. O dědičném pachtu.

§ 1122.

§

Smlouvou, kterou někdo postupuje jinému užitky nějakého statku dědičně do vlastnictví s výminkou, že za roční užitky bude ročně odváděti dávkou úměrnou výtěžku buď v penězích nebo v úrodě nebo konati i přiměřené služby, zřizuje se dědičný pacht.

III. O smlouvě o dědičný úrok.

§ 1123.

§

Platí-li držitel pozemku nepatrnou dávkou jen na znamení, že uznává, že pozemek patří jinému jako vlastníku, slove pozemek úročním statkem a smlouva o tom smlouvou o dědičný úrok.

§ 1124.

§

Je-li pochybno, zda požitky ze statku jsou dány do dědičného pachtu nebo za dědičný úrok, budiž k tomu hleděno, kolik za ně uživatel platí ročně a jaké má jiné závazky. Je-li dávka tak malá, že není v žádném poměru k ročním čistým užitkům, jde o smlouvu o dědičný úrok; lze-li však souditi, že byla úměrnou k užitkům alespoň v dávných dobách a když pozemky byly převzaty zcela pusté, jest tu dědičný pacht.

IV. O úroku z půdy.

§ 1125.

§

Je-li vlastnictví tak rozděleno, že jednomu patří dědičně podstata půdy i s vrstvou pod povrchem, kdežto druhému jen užívání povrchu, slove roční dávka, kterou tento odvádí, úrokem z půdy.

O nabytí vlastnictví k užitkům.

§ 1126.

§

Děleného vlastnického práva k nemovitosti lze nabytí stejně jako úplného jen zápisem do veřejných knih neb uložením listiny u soudu (§§ 431, 434, 435).

Platný právní důvod zakládá jen osobní právo proti povinnému, nikoli však věcné právo proti někomu jinému.

O společných právech obou vlastníků.

§ 1127.

§

Práva vlastníka podstaty a vlastníka užitků se shodují vůbec v tom, že ten i onen může vládnouti svým podílem potud, pokud tím se nedotýká práv druhého (§ 363).

§ 1128.

§

Ten i onen má právo domáhati se svého po-

dílu soudně, jej zastaviti a mezi živými nebo posledním pořizemím zciziti.

O právech a povinnostech vlastníka podstaty

zvláště:

§ 1129.

§

Vlastník podstaty má právo zapověděti vlastníku užitků nejen, aby neztenčoval věci, již užívá, nýbrž i, aby na ní nic neměnil, čím může býti výkon jeho práva zmařen anebo stížen.

1. Co do udržování, obdělávání a změn statku;

§ 1130.

§

Může tedy žádati, aby vlastník užitků pečoval o udržování a obdělávání pozemků. Zanedbá-li je, ač byl napomenut, anebo není-li s to, aby nesl břemena váznoucí na pozemku, může vlastník podstaty na to naléhati, aby byl statek přenechán jiným dědičným pachtýřům aneb úročníkům.

2. co do pachtovného;

§ 1131.

§

Hlavně má dědičný pronajimatel a vlastník úročního statku právo bráti roční dávky a jiné vymíněné platy. Tyto nemohou býti pod žádinou záminkou zvýšeny a nelze jich žádati vůbec ze svršků nepatřících k pozemku, ani z jiných movitých věcí.

Kdy se dávka platí.

§ 1132.

§

Není-li jinak smlouveno nebo není-li jiného zvyku, buď dávka zapravována v první polovici listopadu.

O její slevě.

§ 1133.

§

Zpravidla neručí jeden z neúplných vlastníků druhému za náhodu; ale nemohl-li dědičný pachtýř pro živelní pohromy nebo válečné události užívatí pachtovaného statku, buď mu přiměřeně sleveno na dávce za dobu, po kterou věci nemohl užívatí.

§ 1134.

§

Úročník nemá práva žádati takovou slevu; dokud jest tu jen část statku, musí určenou dávku úplně zapravovatí.

Právo vlastníka půdy, neplatí-li se dávka včas.

§ 1135.

§

Nezaplatil-li úročník dávky v ujednaný čas, může vlastník pozemku žádati, aby byly užitky zabaveny a on z nich zaplacen.

§ 1136.

§

Dědičný pronajimatel může, nebyla-li mu dávka déle než za rok zaplacená, buď žádati zabavení užitků neb soudní dražbu práva k užitkům, aby byly nedoplatky zapraveny.

3. co do břemen a zlepšení.

§ 1137.

§

Vlastník podstaty jest povinen, aby hájil práv vlastníka užitků k těm, které mu přímo postoupil, a spojil-li se opět právo na užitky s právem na podstatu, aby jemu nebo nástupcům nahradil, oč zlepšil statek jako jinému poctivému držiteli.

§ 1138.

§

Za jiná břemena, která vlastník užitků jinému propůjčil, ale nedal do veřejných knih zapsati, neručí vlastník podstaty. Vlastník užitků nemůže

ostatně na nikoho jiného přenéstí více práv, než sám má. Právo jednoho pomine tedy, pomine-li právo druhého.

O právech a povinnostech vlastníka užitků vůbec.

§ 1139.

§

Práva a povinnosti vlastníka užitků určují se vůbec sjednanými závazky a povinnostmi vlastníka podstaty.

Zvláště 1. Při zcizení;

§ 1140.

§

Vlastník užitků nepotřebuje svolení vlastníka podstaty ke zcizení práva k užitkům; vlastník podstaty nemá práva předkupního ani výkupního.

§ 1141.

§

Vyhradil-li si však vlastník podstaty výslovně tato práva, musí je do třiceti dnů po tom, kdy mu bylo oznámení učiněno o zamýšleném zcizení, vykonati.

§ 1142.

§

Zdali vlastník podstaty jest oprávněn žádati na novém vlastníku užitků dávku ze změny, buď převodem za živa (lenní plat) nebo dědictvím (odúmrtě), jest posouditi podle zápisů ve veřejných knihách a podle listin anebo podle třicetileté pokojné držby.

2. co do pokladu a ztenčení podstaty;

§ 1143.

§

Vlastníku užitků náleží také poměrný díl nalezeného pokladu (§ 399). Má i právo zmenšiti podstatu, může-li prokázati, že jinak nemůže užívatí pozemku (§ 1129).

3. co do břemen;

§ 1144.

§

Vlastník užitků nese všechna řádná i mimořádná břemena váznoucí na pozemku; zapraví daně a jiné dávky zvláště zaznamenané. Za břemena, jež se týkají dávky, ručí vlastník podstaty.

4. co do průkazního listu.

§ 1145.

§

Každý nový vlastník užitků jest zpravidla povinen opatřit si od vlastníka podstaty ověřovací list nebo listinu na obnovené právo k užitkům.

§ 1147.

§

Kdo platí jen úrok z půdy, má právo užívatí toliko povrchu, totiž stromů, rostlín a stavení a nalezne-li se na něm poklad, žádati část jeho. Poklady v zemi a jiné podzemní užitky náležejí jen vlastníku podstaty.

O zániku práva k užitkům.

§ 1148.

§

Co bylo stanoveno o tom, kdy pomíjí vlastnictví úplné (§ 444) platí vůbec také o děleném vlastnictví.

§ 1149.

§

Statky dané v dědičný pacht a úroční přecházejí na všechny dědice, kteří nebyli výslovně vyloučeni. Nemá-li vlastník užitků, kdo by po něm po právu nastupoval, spojí se právo k užitkům s právem na podstatu. Ale vlastníku podstaty náleží, chce-li toho práva použítí, aby zapravil všechny dluhy vlastníka užitků, jež nelze z jiného jmění zaplatiti.

§ 1150.

§

Tím, že se zničí stromy, rostliny a stavení, nepomíjí právo vlastnické k užitkům z povrchu.

Dokud zbývá ještě část pozemku, může ji vlastník užitků osázeti novými rostlinami a stromy a postavití na ní nová stavení, odvádí-li jinak dávku, kterou platiti má.

HLAVA (26.).

O pracovních smlouvách.

O služební smlouvě a o smlouvě o dílo.

§ 1151.

§

⁽¹⁾ Zaváže-li se někdo na čas konati někomu jinému služby nebo práci, vznikne služební (pracovní) smlouva; převezme-li někdo závazek zhotoviti nějaké dílo za plat, vznikne smlouva o dílo.

⁽²⁾ Je-li s tím spojeno obstarání jistých úkonů (§ 1002), buď šetřeno také předpisů o smlouvě zmocňovací.

⁽³⁾ Je-li sjednána pro jistý obor prací a obvod kolektivní smlouva, má se za to, že podmínky pracovního poměru, který spadá do onoho oboru a obvodu, se řídí kolektivní smlouvou.

§ 1152.

§

⁽¹⁾ Není-li ve smlouvě stanoven plat ani smluvna bezplatnost, má se za to, že byl smlouven plat přiměřený.

⁽²⁾ Za přiměřený plat jest pokládati zejména, náležejí-li smluvní strany organisacím zaměstnavatelů a zaměstnanců, plat určený v kolektivní smlouvě od těchto organisací závazně sjednané pro příslušný obor a obvod.

⁽³⁾ Pokud jest pohledávka zaměstnancova nezabavitelná (existenční minimum), nelze ji vyrovnati vzájemnou pohledávkou zaměstnavatelovou, leč by tato vzájemná pohledávka vznikla z úmyslného nedovoleného činu, zejména

z úmyslného porušení závazků plynoucích z pracovního poměru. Totéž platí o výkonu zadržovacího práva (§ 471).

(⁴) Úmluva, podle které jest zaměstnanec povinen přijmouti jako pracovní mzdu místo hotových peněz jiné plnění, jest platna jen potud, pokud jsou úmluvy toho druhu dovoleny zvláštním zákonem.

1. O služební smlouvě.

§ 1153.

§

(¹) Nevyplyvá-li ze služební smlouvy nebo z okolností nic jiného, jest zaměstnanec povinen konati služby nebo práci osobně a nelze nárok na služby nebo práci na jiného převést. Není-li nic umluveno o způsobu a rozsahu, jest konati služby a práce přiměřené okolnostem.

(²) Pracuje-li zaměstnanec na poukaz zaměstnavatelův přes ustanovený čas nebo koná-li v jeho domácnosti mimořádné služby, má se za to, že byl za tyto úkony smlouven přiměřený plat.

(§ 1153a.)

§

Při sjednání služební smlouvy jest zaměstnanec na jeho žádost, není-li všeobecného vyhlášeného pracovního řádu, vydati služební list, ve kterém se seznamenají podstatná práva a povinnosti ze služební smlouvy.

O nároku na plat.

§ 1154.

§

(¹) Není-li nic jiného umluveno nebo není-li při službách toho druhu jiného obyčeje, buď plat zapraven po tom, kdy byly služby vykonány.

(²) Je-li plat vyměřen podle měsíců nebo kratších období, buď zapraven koncem každého tohoto období; je-li vyměřen podle delších období, buď zapraven koncem každého kalendář-

ního měsíce. Plat vyměřený podle hodin, od kusu nebo za jednotlivé výkony buď zapraven za výkony již provedené koncem každého kalendářního téhodne, jde-li však o služby vyššího druhu, koncem každého kalendářního měsíce.

(³) Plat již vydělaný dospívá však vždy skončením služebního poměru.

§ 1154a.

§

Zaměstnanec, jenž jest odměňován od kusu nebo za jednotlivé výkony, může žádati před dospělostí platu zálohy přiměřené vykonaným službám a učiněným výlohám.

§ 1154b.

§

(¹) Zaměstnanci přísluší po čtrnáctidenním zaměstnání nárok na mzdu nejvýše týdenní i tenkrát, když z důležité příčiny týkající se jeho osoby nemohl vykonávat práci nebo službu, pokud si toho nepřivodil úmyslně nebo hrubou nedbalostí.

(²) Nemůže-li zaměstnanec vykonávat práci nebo službu proto, že onemocněl anebo že utrpěl úraz, přísluší mu místo mzdy uvedené v odstavci 1. teprve v třetím a čtvrtém týdnu nemoci po 10%_d jeho mzdy, v pátém a šestém týdnu nemoci po 20%_d mzdy, v sedmém a osmém týdnu nemoci po 30%_d mzdy.

(³) Požitky uvedené v odstavci druhém platí pro dobu tam uvedenou také tehdy, když zaměstnanec byl propuštěn proto, že trvala jeho nezaviněná nezpůsobilost ku práci přes čtyři neděle.

(⁴) Ustanovení předchozích odstavců netýkají se těch ustanovení kolektivních smluv anebo pracovních (služebních) řádů již platných, která jsou pro dělníky příznivější.

(⁵) Zaměstnanec musí si však dáti vpočísti částku, kterou obdrží z jiného právního důvodu

(jako svědek, znalec nebo porotce a pod.) za dobu, po kterou z té příčiny práce nekonal. Zaměstnavatel jest povinen vydati zaměstnanci na jeho žádost potvrzení pro úřad, kolik má platu.

§ 1155. §

(¹) Také za služby, jež nebyly vykonány, náleží zaměstnanci plat, byl-li ochoten je konati a bylo-li mu v tom zabráněno okolnostmi, jež povstaly na straně zaměstnavatelově; musí si však dáti započítati, čeho ušetřil tím, že služba nebyla vykonána, a co vydělal jiným zaměstnáním nebo co vydělati úmyslně zameškal.

(²) Jestliže tyto okolnosti přivodily ztrátu času, kterou utrpěl újmu konaje přece služby, náleží mu přiměřená náhrada.

O povinnostech zaměstnavatelových, když zaměstnanec v domácnosti onemocní.

§ 1156. §

(¹) Byl-li zaměstnanec přijat do zaměstnavatelovy domácnosti ve služebním poměru, který vyžaduje hlavně jeho výdělečné činnosti, a onemocní-li nepřivodiv si nemoci ani úmyslně ani hrubou nedbalostí, jest zaměstnavatel povinen poskytnouti mu kromě peněžitých platů podle § (1154b) potřebné ošetření a lékařskou pomoc a nutné léky a to po čtrnáct dní, trval-li služební poměr již čtrnáct dní, a po čtyři neděle, trval-li již půl roku.

(²) Ošetření a léčení lze poskytnouti zaměstnanci v nemocnici, nebo souhlasí-li, i u jiných osob. Vyžaduje-li toho povaha nemoci, může zaměstnanec žádati, aby byl ošetřován v nemocnici.

(³) Povinnosti, které má zaměstnavatel podle těchto ustanovení, nevzejdou, byl-li služební poměr sjednán jen na dobu přechodné potřeby a

netrval-li ještě ani měsíc anebo dostane-li se zaměstnanci stejných plnění z pojištění.

§ 1156a. §

Hotové výlohy za lékařskou pomoc, nutné léky a za ošetření v nemocnici nebo u jiných osob lze započítati do peněžních platů, jež patří zaměstnanci po dobu nemoci.

O zániku povinností.

§ 1156b. §

Povinnosti, jež má zaměstnavatel podle §§ (1154b. a 1156) zanikají, skončí-li se služební poměr uplynutím doby, na kterou byl ujednán, nebo dřívější výpovědí nebo propuštěním. Byl-li však zaměstnanec propuštěn pro nemoc nebo proto, že nemůže konati služeb pro jiné důležité důvody ve smyslu § (1154b), které se sběhly v jeho osobě, nebo bude-li mu dána výpověď v době, po kterou nemůže z těchto příčin konati služby, nezanikají přes to jmenované závazky zaměstnavatelovy.

Jak má zaměstnavatel pečovati o zaměstnance.

§ 1157. §

(¹) Zaměstnavatel jest povinen upravit služební (pracovní) úkony a pečovati o místnosti a náradí, jež opatřil nebo má opatřiti, tak, aby byly chráněny život a zdraví zaměstnancovy, ovšem jen podle povahy služby.

(²) Je-li zaměstnanec přijat do zaměstnavatelovy domácnosti, jest tento povinen zaříditi místnosti k obývání a spaní, stravu, jakož i dobu práce a oddechu tak, aby to nebylo na újmu zdraví, mravnosti a náboženskému přesvědčení zaměstnancovu.

O skončení služebního poměru.

§ 1158.

§

(¹) Služební poměr se skončí, když uplyne doba, na kterou byl ujednáán.

(²) Služební poměr může být smluven také na zkoušku, nejvýše však na dobu jednoho měsíce a lze jej rozvázat v této době oběma smluvními stranami kdykoliv.

(³) Služební poměr smluvený na dobu přechodné potřeby může být rozvázán v prvním měsíci oběma smluvními stranami rovněž kdykoliv.

(⁴) Služební poměr, smluvený na dobu života nějaké osoby nebo na dobu delší pěti let, může být rozvázán zaměstnancem po pěti letech šestiměsíční výpovědí.

(⁵) Sjedná-li se služební poměr anebo pokračuje-li se v něm tak, že není jeho trvání určeno, lze jej zrušit výpovědí podle dalších ustanovení.

O výpovědních lhůtách.

§ 1159.

§

Vypovědět lze služební poměr kdykoliv pro nejbližší den, když jest plat při služebním poměru, jehož předmětem nejsou vyšší služby, vyměřen podle hodin aneb od kusu nebo jednotlivých výkonů; nejpозději prvního všedního dne týdenního pro konec kalendářního téhodne, když služební poměr jest hlavním zdrojem zaměstnancova výdělků a trval již tři měsíce nebo když plat jest vyměřen podle týdnů. Je-li umluvena mzda od kusu nebo podle jednotlivých výkonů, nenabývá výpověď účinnosti před skončením výkonů započatých v době výpovědi.

§ 1159a.

§

Je-li služební poměr, jehož předmětem jsou

vyšší služby, hlavním zdrojem zaměstnancových výdělků a trval-li již tři měsíce, sluší dáti výpověď alespoň čtyřnedělní, nechť byl plat jakýmkoliv způsobem vyměřen. To platí vůbec, je-li plat vyměřen podle let.

§ 1159b.

§

Ve všech ostatních případech lze rozvázat poměr služební výpovědí aspoň čtrnáctidenní.

§ 1159c.

§

(¹) Zásadně jest výpovědní lhůta pro obě strany stejná.

(²) Soud může však z důležitých důvodů jedné nebo druhé straně povolití lhůtu výpovědní kratší.

Vyhledání nové služby.

§ 1160.

§

(¹) Je-li zaměstnanec v domácnosti zaměstnavatelově nebo brání-li mu služební poměr v tom, aby si mohl vyhledati novou službu, buď mu k tomu konci dán po výpovědi na jeho žádost přiměřený volný čas. Platu proto zmenšovatí nelze.

(²) Nařízením může být pro jednotlivá místa neb území a pro jednotlivé skupiny služebních poměrů blíže určena doba, kterou dlužno povolití po výpovědi zaměstnanci, aby si mohl vyhledati jinou službu.

O předčasném zrušení.

§ 1162.

§

(¹) Služební poměr může být rozvázán, byl-li sjednán na určitou dobu, před jejím uplynutím, mimo to pak bez výpovědi kteroukoliv stranou z důležitých příčin.

(²) Za důležitou příčinu jest pokládati ze-

jména každou okolnost, za jejíhož trvání nemůže požadováno býti spravedlivě podle poctivého přesvědčení nebo z ohledů mravnosti od druhé strany, aby ve služebním poměru dále setrvala.

§ 1162a.

§

(¹) Služební poměr zaniká zaměstnancovým úmrtím. Tu nutno jest vykliditi služební byt do jednoho měsíce, měl-li zemřelý vlastní domácnost, jinak do čtrnácti dní. K ubytování zaměstnancova nástupce musí však býti na zaměstnavatelovu žádost ihned vyklizena přiměřená část bytu a za náhradu vzniklé škody i celý byt.

(²) Po zaměstnavatelově úmrtí lze zrušiti služební poměr do jednoho měsíce výpovědí v zákonné výpovědní lhůtě.

§ 1162b.

§

Vystoupí-li zaměstnanec předčasně ze služby bez důležitého důvodu nebo byl-li propuštěn pro své zavinění, může zaměstnavatel od něho žádati náhrady škody pro porušení smlouvy. Když byly již některé výkony provedeny, ale plat za ně zaměstnanci náležející ještě nedospěl; má zaměstnanec nárok na přiměřenou část platu jen potud, pokud tyto výkony nepozbyly předčasným zrušením služebního poměru pro zaměstnavatele ceny zcela nebo z největší části.

§ 1162c.

§

Propustí-li zaměstnavatel zaměstnance předčasně bez důležitého důvodu, nebo zavinil-li, že zaměstnanec předčasně vystoupil, má zaměstnanec vedle nároku na náhradu jiné škody právo žádati služební požitky za dobu, po kterou by byl služební poměr trval, kdyby byl skončil uplynutím smluvní doby nebo řádnou výpovědí. Musí si však dáti započítati vše, čeho ušetřil

tím, že služby nekonal nebo co vydělal jiným zaměstnáním nebo co vydělati úmyslně zameškal. Není-li doba shora uvedená delší tři měsíců, může zaměstnanec žádati ihned a beze srážky celý plat jemu na tuto dobu náležející.

§ 1162d.

§

Jsou-li obě strany vinny předčasným zrušením služebního poměru, rozhodne soudce podle volného uvážení, zda a v jaké výši přísluší náhrada.

(§ 1162e.)

§

Nároky pro předčasné vystoupení nebo pro předčasné propuštění podle §§ (1162a a 1162b) buďte soudně vymáhány do šesti měsíců ode dne, kdy vznikly, jinak žalobní právo pomíjí.

O vysvědčení.

§ 1163.

§

(¹) Při skončení služebního poměru buď zaměstnanci na jeho žádost vydáno písemné vysvědčení o době a druhu jeho služby. Žádá-li zaměstnanec za služebního poměru vysvědčení, buď mu vydáno na jeho útraty. Ve vysvědčení nesmějí býti zápisy a poznámky, které by znesnadnily zaměstnanci získati nového místa.

(²) Zaměstnancova vysvědčení, jež jsou uschována u zaměstnavatele, buďtež zaměstnanci vrácena, kdykoliv za to žádá, aby si mohl najíti jinde zaměstnání.

O soutěžní doložce.

(§ 1163a.)

§

(¹) Úmluva, která omezuje zaměstnance v jeho výdělečné činnosti v obchodním odvětví zaměstnavatelově pro dobu po ukončení služebního poměru (soutěžní doložka), platí jen po je-

den rok po zrušení služebního poměru a jedině tehdy, nahlédl-li zaměstnanec za služebního poměru do zaměstnavatelových obchodních tajemství.

(²) Taková úmluva jest bezúčinná tehdy, stěžovalo-li by toto omezení nespravedlivě zaměstnancovo postavení, hledí-li se k předmětu, místu nebo k obchodnímu zájmu, který má zaměstnavatel na jejím splnění.

(³) Zavedl-li zaměstnavatel příčinu k vystoupení nebo k výpovědi služebního poměru nebo dal-li sám výpověď, nemůže zjednatí proti zaměstnanci platnosti právům založeným soutěžní doložkou, leda že zaměstnanec dal svým zaviněním odůvodněný podnět k výpovědi.

(⁴) Slíbil-li zaměstnanec smluvní pokutu pro případ, že by porušil soutěžní doložku, může zaměstnavatel žádati jedině ji a jest vyloučen nárok na splnění úmluvy nebo na náhradu další škody.

(⁵) Ustanovení § (1336) odstavec 2. platí i zde.

O donucovacích předpisech.

§ 1164.

§

Oprávnění zaměstnancova podle §§ (1152, 1154 odst. 3, 1154b), 1155, 1156, 1156b) až 1159b), 1160, 1162b) až 1163) nemohou být pracovní smlouvou zkrácena ani zrušena.

O služebních poměrech nepodléhajících těmto ustanovením.

(§ 1164a.)

§

(¹) Předcházející ustanovení neplatí o služebním poměru osob, jež jsou ustanoveny úředníky nebo zaměstnanci státu, státního ústavu, země, župy, okresu, obce nebo veřejného fondu,

nejde-li o služební poměr založený smlouvou podle soukromého práva.

(²) Rovněž se jimi nemění zvláštní předpisy vydané v zákonech upravujících určité služební poměry. Pokud však v těchto zákonných předpisech není ustanovení o pracovní smlouvě, buď použito ustanovení tohoto zákona o ní.

2. Smlouva o dílo.

§ 1165.

§

Podnikatel jest povinen vykonati osobně dílo nebo je dáti vykonati za osobní odpovědnosti.

§ 1166.

§

Má-li dodati látku ten, kdo vzal na sebe zhotoviti nějakou věc, sluší pokládati smlouvu za trhovou, vznikne-li o tom pochybnost; dodá-li však látku zákazník, pokládá se za smlouvu o dílo, je-li tu pochybnost.

O správě za vady.

§ 1167.

§

Má-li dílo podstatné vady, které je činí neupotřebitelným nebo které odporují výslovné podmínce, může objednatel ustoupiti od smluvy. Nechce-li tak učiniti nebo jestli vady ani nejsou podstatné ani neodporují výslovné podmínce, může žádati za opravu, nevyžaduje-li přílišného nákladu, nebo za přiměřenou slevu na platu. K opravě díla jest objednavatel povinen podnikateli dáti přiměřenou lhůtu a při tom mu oznámiti, že po jejím uplynutí odmítne opravu díla. Jinak platí všeobecná ustanovení o správě při úplatných smlouvách.

O tom, byl-li výkon zmařen.

§ 1168.

§

(¹) Nebylo-li dílo vykonáno, náleží přece podnikateli smluvený plat, byl-li ochoten je vy-

konati a v tom mu bylo zabráněno okolnostmi na straně objednatelově; musí si však dáti započítati, čeho učetil tím, že práce nebyla vykonána nebo co vydělal jiným zaměstnáním nebo co vydělati úmyslně zameškal. Utrpěl-li újmy pro tyto okolnosti ztrátou času, pracuje přece na díle, náleží mu přiměřená náhrada.

(²) Není-li objednatel při díle spolu činným, jak jest toho třeba k jeho provedení, jest podnikatel také oprávněn dáti mu k tomu přiměřenou lhůtu a při tom mu oznámiti, že bude smlouvu po marném uplynutí lhůty pokládati za zrušenou.

§ 1168a.

§

Bylo-li dílo zničeno náhodou dříve, než bylo převzato, nemůže podnikatel požadovati platu. Ztráta hmoty postihne toho, kdo ji dodal. Nepodaří-li se však dílo proto, že hmota dodaná objednavatelem jest zřejmě nepotřebná nebo že objednatel dal zřejmě nesprávné příkazy, odpovídá podnikatel za škodu, když objednatele na to neupozornil.

O péči.

§ 1169.

§

Ustanovení § (1157) kromě ustanovení o úpravě služebních výkonů a o době ku práci a k oddechu platí obdobně i při smlouvě o dílo.

O platu.

§ 1170.

§

Plat buď zpravidla zapraven po skončení díla. Koná-li se však dílo po jistých částech anebo vyžaduje-li nákladů, kterých podnikatel na sebe nevzal, jest tento oprávněn žádati již před skončením díla přiměřený díl platu a náhradu nákladů.

§ 1170a.

§

(¹) Byla-li smlouva učiněna podle rozpočtu nákladů, a byla-li výslovně zaručena jeho správnost, nemůže podnikatel žádati za zvýšení platu ani když rozpočtené práce jsou nepředvídaně velké nebo nákladné.

(²) Byla-li smlouva učiněna podle rozpočtu, ale jeho správnost nebyla zaručena, a je-li nevyhnutelno jej značně překročiti, může objednatel ustoupiti od smlouvy nahradě přiměřeně práci podnikatelem již vykonanou. Podnikatel jest však povinen to bez odkladu objednateli oznámiti, jakmile se ukáže, že jest nevyhnutelno takto rozpočet překročiti, jinak pozbývá všeho nároku na náhradu za větší práci.

Kdy zaniká smlouva smrtí.

§ 1171.

§

Smlouva o dílo, při němž záleží na zvláštních osobních vlastnostech podnikatelových, ruší se jeho smrtí a jeho dědicové mohou žádati jen cenu upotřebitelné hmoty připravené k dílu a část platu přiměřenou hodnotě vykonané práce. Zemře-li objednatel, jsou dědicové dále vázáni smlouvou.

3. O smlouvě sprostředkovatelské.

(§ 1171a.)

§

(¹) Byla-li slíbena někomu odměna za sprostředkování smlouvy o majetková práva nebo za sdělení, že jest možno smlouvu učiniti, vzejde mu nárok na odměnu, není-li jinak umluveno, jen tehdy, když smlouva byla učiněna jeho sprostředkováním nebo na jeho oznámení. Nárok na odměnu vzejde též, jestliže sprostředkovatel označí nebo přivede určitou osobu a když s ní ten, kdo odměnu slíbil třebas i později, bez

sprostředkovatelova vědomí a sprostředkování, i za jiných podmínek smlouvu ujedná.

(²) Byla-li smlouva učiněna pod odkládací výminkou, jest zapraviti odměnu jen, když se výminka splní; byla-li učiněna pod rozvazovací výminkou a věděl-li sprostředkovatel o tom, že smlouva bude učiněna i pod touto výminkou, když dostal příkaz, náleží mu sice odměna ihned, ale jest povinen ji vrátiti, když se výminka splní, podle předpisů o bezdůvodném obohacení. Nevěděl-li sprostředkovatel, že smlouva bude učiněna pod rozvazovací výminkou, nemůže býti od něho požadováno vrácení odměny.

(§ 1171b.) §

(¹) Odměnu jest pokládati za slíbenou mlčky, dá-li se souditi z okolností nebo z povolání toho, kdo příkaz obdržel, že bude žádati odměny.

(²) Není-li výše odměny smluvena, jest rozhodna sazba, pokud jest pro taková jednání vydána, jinak náleží odměna obvyklá v místě za sprostředkování toho druhu.

(§ 1171c.) §

(¹) Výlohy budou sprostředkovateli zvláště nahrazeny jen tehdy, bylo-li to smluveno. To platí také, když nebyla smlouva jeho sprostředkováním sjednána.

(²) Odepře-li však ten, kdo slíbil odměnu, bez důležité příčiny ujednati smlouvu sprostředkovatelem řádně vyjednanou neb oznámenou, anebo vypoví-li sprostředkovatelskou smlouvu v době, kdy již vzešly sprostředkovateli značnější výlohy nebo byly vykonány sprostředkovatelem značnější práce, může soud přiznati sprostředkovateli náhradu výloh buď zcela nebo přiměřenou částí nepřevyšující odměny,

kteřá by mu jinak náležela, a přiměřenou část odměny za vykonané práce.

(§ 1171d.) §

Nároku na odměnu ani na náhradu výloh nemá sprostředkovatel, byl-li proti úmluvě činným také pro druhou smluvní stranu v její prospěch.

(§ 1171e.) §

Byla-li slíbena nepoměrná odměna za sprostředkování smlouvy nebo za oznámení, že lze smlouvu učiniti, může býti na žádost dlužníkovu přiměřeně snížena. Byla-li již zaplácena, lze žádati i dodatečně za její snížení a za vrácení přeplatku.

4. O plnění k nedovolenému účelu.

§ 1174. §

(¹) Dal-li někdo vědomě něco k účelu nemožnému nebo nedovolenému, nemůže žádati, aby mu to bylo vráceno.

(²) Dal-li však někdo, aby zabránil nedovolenému činu, něco tomu, kdo se chtěl činu dopustiti, může žádati, aby mu to bylo vráceno.

HLAVA (27.).

Smlouva o společenství statků.

Jak povstává výdělečná společnost. — Pojem.

§ 1175. §

Smlouvou, kterou dvě nebo více osob spojuje buď jen svou činností anebo také své věci ke společnému užítku, zřizuje se společnost na společný výdělek.

Rozdělení společností.

§ 1176.

§

Podle toho, věnují-li společníci jen jednotlivé věci nebo peněžité částky či všechny věci určitého druhu, na př. všechno zboží, všechnu úrodu, všechny nemovitosti nebo konečně celé své jmění bez výjimky společenstvu, jsou také společností různé a společenská práva širší neb užší.

§ 1177.

§

I když byla společenská smlouva sjednána o celém jmění, míní se jím přece toliko nynější jmění. Zahrnuje-li se však do ní také budoucí jmění, rozumí se jím jen nabyté jmění, nikoliv i zděděné, leda že bylo oboje výslovně ujednáno.

Jak se společenství zřizuje.

§ 1178.

§

Společenské smlouvy, které byly ujednány jen o nynějším anebo jen o budoucím jmění, jsou neplatny, není-li jmění vnesené společníky řádně sepsáno a soupis od nich podepsán.

§ 1180.

§

Smlouva o společenství všeho, jak nynějšího, tak i budoucího jmění, která se ujednává obyčejně jen mezi manžely, posuzuje se podle předpisů daných o tom v oddílu o svatebních smlouvách. Předpisy zde dané vztahují se na ostatní druhy společenství majetku zřízeného smlouvou.

Účinek smlouvy a skutečného přínosu.

§ 1181.

§

Společenská smlouva patří sice k právním důvodům nabytí vlastnictví, ale vlastnictví se nabývá a věci stávají se společnými teprve jich odevzdáním.

Kmenové jmění.

§ 1182.

§

Vše, co bylo výslovně určeno ku provozování společného obchodu, jest základem čili kmenovým jměním společnosti. Ostatní jmění, jež má každý společník, jest zvláštním jměním.

§ 1183.

§

Vloží-li se do společenství peníze, věci zastupitelné, užitelné nebo sice nezužitelné, ale v penězích oceněné, pokládán buď netoliko užitek, jehož se z nich nabude, nýbrž i kmenové jmění samo za společné jmění všech společníků, kteří k němu přispěli. Kdo slíbí ke společnému výdělku jen svou práci, má sice nárok na zisk, nikoliv však na kmenové jmění (§ 1192).

**O právech a povinnostech společníků.
Příspěvky ke společnému jmění.**

§ 1184.

§

Nebylo-li jinak umluveno, jest každý společník povinen přispěti rovným dílem ke kmenovému jmění.

O společné činnosti.

§ 1185.

§

Zpravidla jsou všichni společníci povinni přičiňovati se stejnou měrou o společný užitek, necht jest jejich podíl větší či menší.

§ 1186.

§

Žádný společník nemá práva pověřiti někoho jiného za sebe činností, přijmuti někoho do společnosti anebo vykonávati vedlejší zaměstnání, které by bylo společnosti na škodu.

§ 1187.

§

Není-li jinak umluveno, není ten, kdo se za-

vázal jenom k práci, povinen k ničemu jinému, a kdo slíbil toliko vklad peněžítý anebo jiný, není povinen ani oprávněn přispívatí jiným způsobem ke společnému výdělku.

§ 1188. §

O společenských věcech jedná a rozhoduje se podle předpisů o spoluvlastnictví (§§ 832—842), leč že by bylo jinak umluveno.

O doplácích ke kmenovému jmění.

§ 1189. §

(¹) Společníky nelze nutiti, aby přispívali něčím více, než k čemu se zavázali. Změní-li se však tak okolnosti, že nelze dojíti jinak účelu společnosti než zvýšením příspěvků, může společník, který se zdráhá zvýšiti svůj příspěvek, buď vystoupiti nebo býti vyloučen.

(²) Získaná zvláštní práva jednoho společníka nemohou býti nijak dotčena bez jeho souhlasu usnesením ostatních společníků.

O pracech svěřených společníkům.

§ 1190. §

Svěří-li se správa společenských věcí jednomu nebo několika společníkům, buďtež pokládání za zmocněnce. Jedná-li a rozhoduje-li jich několik o společenských věcech, platí rovněž o tom předpisy §§ (833—842).

O ručení za škodu.

§ 1191. §

Každý společník ručí za škodu, kterou způsobí společnosti svou vinou. Tuto škodu nelze vyrovnati užítkem, který jinak společnosti zjednal. Způsobil-li však společník týmž jednáním o své újmě vykonaným společností jednak

škodu, jednak užitek, buďtež poměrně vyrovnány.

O rozdělení zisku.

§ 1192. §

Ziskem jest, co zbude nad kmenové jmění po srážce všech výdajů a ztrát. Kmenové jmění náleží těm, kdož k němu přispěli, leda že hodnota prací se k němu připočte a vše se prohlásí za společný majetek.

§ 1193. §

Zisk se rozdělí podle toho, jak kdo přispěl ke kmenovému jmění. Práce vykonané všemi společníky se navzájem vyrovnávají. Jestliže jeden anebo někteří společníci konají jen práce anebo kromě nich přispívají také ke kmenovému jmění, tu za vykonané práce, nebylo-li jinak umluveno nebo nemohou-li se společníci dohodnouti, vyměří soud odměnu podle toho, jak bylo jednání závažným, jaká byla věnována píle a jakého užítku docíleno.

§ 1194. §

Není-li zisk v hotových penězích, nýbrž i v jiných užitecích, rozdělí se podle předpisů o spoluvlastnictví (§§ 840—843).

§ 1195. §

Společnost může povolití společníku pro jeho mimořádné schopnosti nebo práce větší zisk, než by mu náležel podle jeho podílu. Ale takové výhody nesmějí odporovati zákonu (§ 879) ani býti na zřejmý úkor ostatním společníkům.

O rozvrhu ztráty.

§ 1197. §

Ztráta, kterou bylo postiženo kmenové jmění společnosti buď úplně nebo částečně, rozdělí se

tak, jak se rozděluje zisk (§ 1193). Kdo nedal vkladu, škoduje pouze svou prací.

O podávání účtů.

§ 1198.

§

(¹) Společníci, jimž byla svěřena správa jmění, jsou povinni řádně vésti a vydati účty o společném jmění a o příjmech a vydáních z něho.

(²) Jsou také povinni potvrditi přísahou, že vydané účty jsou správné a úplné.

§ 1199.

§

Žádati nelze závěrečných účtů ani rozdělení zisku nebo rozvrhu ztráty dříve, než se skončí úkol společnosti. Provozují-li se však obchody trvající několik roků a lze-li z nich očekávat každoroční užitek, mohou společníci žádati každého roku, aby byl účet podán a zisk rozdělen, ač-li to není jinak na újmu hlavnímu obchodu. Každý společník může kdykoliv na své útraty nahlédnouti do účtů. Toto právo nelze jinému postoupiti.

§ 1200.

§

Kdo se spokojil účetní závěrkou (bilancí) nebo kdo se zřekl práva žádati účet, může se přece domáhati úplného vyúčtování jak za minulou dobu, tak i pro všechny budoucí případy, dokáže-li vědomou nesprávnost, třeba jen v některé části správy.

O poměru společnosti ke společníkům a k jiným osobám.

§ 1201.

§

Dokud společníci nebo jejich zmocněnci neprojeví výslovně nebo mlčky souhlasu (§§ 1188,

1189), nevzniká pro společnost závazek naproti někomu jinému.

§ 1202.

§

Společník, který vložil jen část svého jmění do společnosti, může svým ostatním jměním volně nakládati. Práva a závazky, které má někdo vůči společnosti, dlužno rozeznávat od práv a závazků, jež má naproti společníkům.

§ 1203.

§

Každý společník má na pohledávky společnosti právo a ručí za její závazky jen podle poměru svého podílu, leda že všichni něco slíbili nebo přijali rukou společnou a nerozdílnou.

(§ 1203a.)

§

Věřitelé některého ze společníků mohou ze společného jmění společnosti požadovati jen to, co jest společník sám oprávněn žádati na úrocích a podílu na zisku a čeho se mu dostane, když se společnost zruší, nebo když z ní vystoupí nebo z ní byl vyloučen. O tom platí ustanovení exekučního řádu.

O zániku společnosti a výstupu z ní.

§ 1205.

§

Společnost zaniká, když bylo jejího úkolu dosaženo, nebo nelze ho splniti, dále zkárou kmenového jmění společenského a uplynutím času, na který byla zřízena.

§ 1206.

§

Práva a závazky společnosti zpravidla nepřecházejí na dědice společníkovy. Nenastoupí-li dědicové do společnosti, mohou přece žádati, aby jim účty až do zůstavitelovy smrti byly vydány a bylo vyplaceno vše, co zůstaviteli náleží. Ale naopak jsou také oni povinni, aby vydali

účty a zapravili vše, co zůstavitel má společnosti vyplatiti.

§ 1207. §

Skládá-li se společnost jen ze dvou osob, zaniká úmrtím jedné z nich. Skládá-li se z několika osob, má se za to, že ostatní společníci chtějí zůstat na dále ve společnosti.

§ 1208. §

Bylo-li výslovně ujednáno, že společenská smlouva platí i pro dědice, jsou dědicové, přihlásivše se k pozůstalosti, povinni se řídití vůlí zůstavitelovou, která však jejich dědiců již neváže.

§ 1209. §

Není-li společníkův dědic s to, aby konal práce, jež převzal zůstavitel pro společnost, jest povinen nechati si sraziti poměrnou část z vyměřeného podílu na zisku.

§ 1210. §

(¹) Neplní-li společník podstatných smluvních výmínek, upadne-li do konkursu, nebo pozbude-li důvěry trestným činem spáchaným z pohnutek nízkých a nečestných, může býti vyloučen ze společnosti i před uplynutím smluvní doby.

(²) Totéž platí, byl-li pro duševní chorobu nebo slabomyslnost úplně nebo částečně nebo pro marnotratnictví nebo pro zneužívání alkoholu nebo nervových jedů zbaven svéprávnosti, avšak jen tehdy, jestliže tento jeho stav jest na újmu společnosti.

§ 1211. §

Každý společník může vypověděti smlouvu před uplynutím smluvní doby v přiměřené lhůtě, zemřel-li nebo vystoupil-li společník, na němž hlavně záležela správa společenských věcí.

§ 1212. §

Jestliže trvání společnosti nebylo ani vý-

slovně ujednáno ani je nelze stanoviti z její povahy, může každý společník libovolně smlouvu vypověděti, nikoliv však listivě nebo v nečas. (§ 830).

§ 1213. §

(¹) Byl-li někdo vyloučen ze společnosti nebo dal-li výpověď, a bylo-li tomu odporováno, ale uznáno, že se to stalo po právu, účinkuje oboje zpět ode dne, kdy se tak stalo.

(²) Skládá-li se společnost jen ze dvou společníků, nemůže býti druhý společník vyloučen ani nemůže sám dáti výpověď.

O rozdělení společenského jmění.

§ 1215. §

Má-li se po zániku společnosti rozdělití společenské jmění, stane se to podle předpisů o rozdělení spoluvlastnictví (§ 843—844).

HLAVA (29.).

O smlouvách odvážných.

Co jsou odvážné smlouvy.

§ 1267. §

Smlouva, kterou se slibuje a přijímá naděje na prospěch dosud nejistý, jest odvážná smlouva. Jest buď úplatná nebo bezplatná; o ní neplatí ustanovení šu (934).

Jaké jsou odvážné smlouvy.

§ 1269. §

Odvážné smlouvy jsou: sázka, hra, los, všeliké smlouvy trhové a jiné, učiněné o práva očekávaná neb o budoucí, dosud nejisté věci, dále o doživotní důchod, výměnek, smlouvy sjednané

se společenskými zaopatřovacími ústavy, pojišťovací a zápujčka na lodi.

1. O sázce.

§ 1270.

§

(¹) Smluví-li strany určitou cenu pro toho z nich, kdo uhodne, jak dopadne věc oběma posud neznámá, dojde k sázce. Věděl-li napřed ten, kdo vyhrává, jak věc dopadne, a zatajil-li to druhé straně, jest sázka neplatná. Věděl-li to však napřed ten, kdo prohrává, pokládán budiž za dárce.

(²) Byla-li jmenovitě učiněna smlouva o dodávku zboží nebo cenných papírů s úmyslem, že ten, kdo prohrává, zaplatí druhému jen rozdíl mezi cenou smlouvenou a tržní nebo bursovní v době dodání, pokládá se smlouva rovněž za sázku (diferenční obchod). To platí též, nesl-li se úmysl pouze jedné strany k tomu, aby zaplacen byl rozdíl a znala-li nebo musila-li znáti druhá strana tento úmysl.

§ 1271.

§

(¹) Sázky poctivě učiněné a jinak dovolené zavazují potud, pokud smlouvená cena byla nejen slíbena, nýbrž i skutečně zapravena nebo složena. Soudně nelze jí požadovati.

(²) Totéž platí o úmluvě, kterou ten, kdo prohrál, na sebe bere závazek splniti dluh ze sázky tomu, kdo vyhrál. Takové pohledávky nelze vyrovnati s jinými vzájemnými pohledávkami dlužníkovými.

(³) Táž ustanovení platí o zápujčkách a zálohách, jež poskytl někdo jiný vědomě k sázce.

2. O hře.

§ 1272.

§

Ustanovení o sázce platí též o hře.

3. O losu.

§ 1273.

§

(¹) Z loterních anebo výherních podniků soukromých osob vzniká pohledávka jen tehdy, jestliže byly povoleny příslušným státním úřadem. Není-li povolení, buď posuzována taková pohledávka podle předpisů o sázkách a hrách.

(²) Má-li se však losem něco rozdělití, zvoliti nebo rozepře rozhodnutí, platí o tom zvláštní předpisy.

§ 1274.

§

Pro státní loterie platí předpisy zvláště o nich vydané.

4. O koupi očekávané věci;

§ 1275.

§

Kdo slíbí za určité množství budoucích užiteků poměrnou cenu, činí trhovou smlouvu.

§ 1276.

§

Kdo koupí úhrnkem očekávané užítky nějaké věci nebo kdo koupí nadějí na ně za určitou cenu, činí odvážnou smlouvu: jeho postihuje nebezpečnoství, že bude očekávání úplně zmařeno, ale náležejí mu naopak všechny dosažené řádné užítky.

nebo dědictví.

§ 1278.

§

(¹) Kupec dědictví, kterého se prodavač již ujal anebo jež mu alespoň již napadlo, vstupuje nejen v práva, nýbrž i v závazky prodavače jako dědice, nejsou-li jen osobní. Nebyl-li tedy při koupi vzat za základ soupis, jest i koupě dědictví odvážnou smlouvou.

(²) Předpisy o koupi dědictví platí obdobně

o jiných smlouvách, jimiž se zcizuje dědictví zciziteli alespoň napadlé.

(³) K platnosti smlouvy o koupi dědictví jest třeba notářského spisu nebo soudního zápisu.

§ 1279. §

(¹) Kupec dědictví nemá nároku na věci, které nenáleží prodáváči jako dědici, nýbrž z jiného důvodu, jako z přednostního odkazu, z náhradnictví, jako pohledávka z pozůstalosti a které by mu náležely i bez dědického práva. To platí také o rodinných listinách a obrazech.

(²) Naproti tomu obdrží kupec vše, co přibude k dědictví tím, že odpadne odkazovník anebo spoludědic anebo jakýmkoliv jiným způsobem, pokud by měl na to prodáváč nárok.

§ 1280. §

Vše, co obdrží dědic dědickým právem, jako plody a pohledávky, které vybral, se vpočte do podstaty, naproti tomu se od ní odpočte vše, co vynaložil ze svého k nastoupení dědictví nebo na pozůstalost. K tomu náleží zaplacené dluhy, již vydané odkazy a zapravené dávky a soudní poplatky, a není-li jinak výslovně smlouveno, i náklady pohřbu.

§ 1281. §

Spravoval-li prodáváč pozůstalost před odezdáním, ručí kupci jako jiný jednatel.

§ 1282. §

(¹) Pozůstalostní věřitelé a odkazovníci mohou však požadovati uspokojení jak na kupci dědictví, tak i na dědici, kteří oba ručí nedílnou rukou (§ 888). Jejich práva, jakož i práva pozůstalostních dlužníků se nemění prodejem dědictví; ujme-li se dědictví dědic nebo kupec dědictví, platí to i pro druhého.

(²) Obě strany, jakož i veřejný orgán, který sepisuje listinu o prodeji dědictví (§ 1278 odst.

3), jsou povinni oznámiti prodej dědictví soudu pozůstalostnímu, jinak ručí pozůstalostním věřitelům za škodu.

§ 1283. §

Prodáváč dědictví ručí za pravost svého dědického práva, jak je byl udal, a za všechnu škodu, jež vzešla kupci jeho vinou. Byl-li vzat za základ koupě soupis majetku, ručí i za něj.

5. O doživotním důchodu a výměnku.

§ 1284. §

(¹) Smlouva, kterou se slíbí za peníze, za věc v penězích ocenitelnou nebo za konané služby určité opětuující se plnění na doživotí někoho (smlouva o doživotní důchod), musí býti písemně učiněna.

(²) Jednostranné ustoupení od této smlouvy (§ 918) jest vyloučeno.

§ 1285. §

(¹) Trvání doživotního důchodu může záviseti na životě jedné ze smluvních stran aneb i jiné osoby. Důchod jest splatný, není-li jinak ujednáno, čtvrtletně a předem; zaniká vždy, když zemře ten, jemuž byl vyměřen.

(²) Splátky dospělé do úmrtí oprávněného náleží do jeho pozůstalosti.

§ 1286. §

Ani věřitelé, ani děti toho, kdo si doživotní důchod vymínil, nejsou oprávněni smlouvě odporovati, leda že jest právní jednání odporovatelné podle zvláštních zákonných předpisů.

(§ 1286a.) §

(¹) Vymínil-li si vlastník nemovitosti; postupuje ji někomu jinému do vlastnictví, pro sebe nebo jiného z této nemovitosti určité opakující se požitky, úkony nebo práva na dobu života nebo na dobu jinak určenou, vznikne výměnek.

(²) Výměnek vzniká smlouvou nebo posledním pořizáním, jest věcným právem a nabývá platnosti zápisem do veřejné knihy.

(³) Za výměnková plnění ručí nedílnou rukou (§ 888) jak vlastník nemovitosti, tak i původní nabyvatel, na jehož dědice tento osobní závazek nepřechází.

(⁴) Byla-li zničena budova, ve které byl výměnkáři vyhrazen byt, jest vlastník nemovitosti povinen opatřiti mu vhodný byt, nehledě k ustanovení § 525.

(⁵) Výměnek jako právo nelze na jiného převést a nepřechází na dědice výměnkářovy; převést lze jen dávky dospělé, leda že se jich míra určuje osobními potřebami výměnkářovými. Není-li jinak umlučeno, jest výměnek, vyhrazený manželům, pro případ smrti jednoho nedílný.

(⁶) Jestliže se stal poměr mezi výměnkářem a vlastníkem nemovitosti porušováním smluvních závazků obtížným, nebo jestliže jiné důvody jej značně stěžují nebo činí nesnesitelným, může soudce na žádost poměr ten upravit, zejména zaměnit jej v peněžitý doživotní důchod anebo vyšetře uhrazovací jistinu, uložit povinnému, aby ji splatil do starobní pokladny pro výměnkáře.

(§ 1286b.) §

Výměnkové dávky sluší plniti v postoupené nemovitosti, není-li jinak umlučeno.

(§ 1286c.) §

Pokud není jinak ustanoveno, platí pro poměr výměnkářský místní zvyklost.

6. O společenských zaopatřovacích ústavech.

§ 1287. §

Smlouva, kterou se zřizuje vklady společný zaopatřovací základ (fond) pro členy, jejich

manželky nebo sirotky, budiž posuzován podle povahy a účelu takového ústavu a podle podmínek pro to stanovených.

7. O pojišťovací smlouvě.

§ 1288. §

Přejímá-li někdo nebezpečení škody, která může jiného bez jeho zavinění stihnouti, a slíbí-li za určitý plat smlouvenou náhradu, vznikne pojišťovací smlouva. Pojišťovatel ručí při tom za škodu takto vzniklou a pojistník za slíbený plat (pojištění škody).

§ 1289. §

(¹) Při životním pojištění jest pojišťovatel povinen vyplatiti jistinu nebo platiti důchod, ve smlouvě určené, jakmile nastane případ, na který bylo pojištění ujednáno.

(²) Při úrazovém pojištění jest pojišťovatel povinen ve smlouvě určenou jistinu pojištěnému vyplatiti nebo mu důchod platiti nebo jiné smlouvené plnění konati, byl-li pojištěný postižen úrazem druhu uvedeného ve smlouvě.

(³) Podrobné předpisy o takovýchto smlouvách jsou ve zvláštním zákoně.

§ 1290. §

(¹) Pojistník jest povinen, není-li nepřekonatelné překážky nebo není-li jinak umlučeno, oznámiti bez prodlení pojišťovateli, že nastal případ, na který bylo pojištění ujednáno, jakmile o něm zvěděl.

(²) Neoznámí-li to včas, nemůže-li prokázati úraz anebo může-li pojišťovatel prokázati, že škoda povstala zaviněním pojistníkovým anebo pojištěného, nemá pojištěný nároku na pojistné.

§ 1291.

§

Bylo-li již při sjednání smlouvy známo pojistníku, že pojištěné věci tu již není, nebo pojistřovateli, že jest mimo nebezpečení, nebo nastal-li již v té době případ, na který bylo pojištění ujednáno, anebo odpadla-li již možnost, že nastane, jest smlouva neplatna.

O pojištění námořském a zápůjčkách na lodi.

§ 1292.

§

Jak mohou být pojištěny věci při plavbě po moři a sjednány zápůjčky na lodi, ustanovují zvláštní zákony.

HLAVA (30).

O náhradě škody.

Co jest škoda.

§ 1293.

§

Škodou jest všeliká újma, která byla někomu učiněna na jmění, právech anebo jeho osobě. Od ní se liší ušlý zisk, jehož se může někdo nadíti za obyčejných poměrů.

Z čeho vzhází škoda.

§ 1294.

§

Škoda vzhází buď tím, že někdo učiní něco proti právu nebo že opomine, k čemu jest povinen, anebo náhodou. Proti právu lze poškodit někoho buď samovolně nebo bezděky, totiž v bezvědomí nebo v chorobném pomatení myslí. Poškození samovolně způsobené může se státi buď se zlým úmyslem, totiž vědomě a s vůlí, nebo nedopatřením, bylo-li učiněno ze zaviněné

nevědomosti nebo proto, že tu nebylo náležité pozornosti nebo náležité péče. Oboje slove zavinění.

O povinnosti nahraditi škodu.

1. O škodě zaviněné.

§ 1295.

§

Každý má právo požadovati od škůdce náhradu škody, kterou mu učinil ze zavinění.

§ 1297.

§

⁽¹⁾ Každý má býti tak pečlivý a pozorný, jak toho žádá pospolitý život.

⁽²⁾ Kdo konaje nebo opomíjeje něco, čím jest jiný poškozován, nedbá takové péče nebo pozornosti, dopouští se nedopatření.

Zvláště:

a) znalci a odborníky;

§ 1299.

§

Kdo se veřejně hlásí k úřadu, umění, živnosti nebo řemeslu nebo kdo, nejsa k tomu nucen, zaváže se vykonati něco, k čemu se vyžaduje zvláštních odborných znalostí nebo mimořádné pílě, jest odpověden za to, nemá-li potřebných znalostí a náležité pílě. Věděl-li však anebo mohl-li při obyčejné pozornosti věděti o jeho nezpůsobilosti ten, kdo mu to svěřil, dopouští se také nedopatření.

§ 1300.

§

Znalci a odborníci jsou tehdy odpovědni, když dali někomu za odměnu nedopatřením škodlivou radu ve věcech svého umění nebo vědy. Jiný rádce ručí jen za škodu, kterou někomu vědomě způsobil svou radou.

b) **několika zúčastněnými.**

§ 1301.

§

Za škodu proti právu učiněnou může býtí několik osob odpovědno, když ji zavinily společně, přímo anebo nepřímo sváděním, hrozbou, rozkazem, pomocí, zatajením nebo podobně, neb i tím, že opominuly zvláštní povinnosti zameziti zlo.

§ 1302.

§

Vzešla-li škoda z nedopatření několika osob a mohou-li býtí určeny podíly, odpovídá každý jen za škodu způsobenou svým nedopatřením. Byla-li však škoda způsobena úmyslně nebo, nedají-li se podíly jednotlivých škůdců určití, ručí všichni za jednoho a jeden za všechny. Soudce rozhodne podle slušného uvážení, zda-li má ten, kdo škodu nahradil, právo požadovati náhrady od ostatních.

§ 1304.

§

Zavinil-li škodu také poškozený, nese ji se škůdcem poměrně, a nelze-li určití poměr, rovným dílem.

O povinnosti k náhradě, užil-li někdo svého práva neb učinil-li škodu z nouze.

§ 1305.

§

(¹) Kdo vykonává své právo v mezích právem dovolených, není zpravidla odpověden za škodu, která z toho někomu vzejde.

(²) Kdo však učiní někomu škodu úmyslně způsobem přičícím se dobrým mravům, nebo kdo vykonává své právo jen s úmyslem někoho poškoditi, jest povinen škodu nahraditi.

(§ 1305a.)

§

(¹) Jedná-li někdo tak, jak jest nutno, aby od sebe neb od někoho jiného odvrátil přímý

neoprávněný útok člověka nebo přímý útok zvířete (nutná obrana), není práv za škodu. I když vykročí z mezí nutné obrany, není práv za škodu, učinil-li tak z bázně, z leknutí nebo z omluvitelného ukvapení.

(²) Při nutné obraně sluší pokládati pomoc zvířete poskytnutou napadenému za rovnou pomoci člověka.

(³) Kdo zaval dal příčinu k neoprávněnému útoku, jest také práv za škodu, kterou způsobil v nutné obraně, leda že stihá také útočníka vina na oně příčině.

(§ 1305b.)

§

(¹) Způsobí-li někdo škodu z nouze, aby odvrátil od sebe neb od někoho jiného přímo hrozící nebezpečství, rozhodne soudce, zda a v jakém rozsahu má škůdce nahraditi škodu, uváže zejména, zdali poškozený upustil od obrany přihlížeje k nebezpečství škůrci hrozícímu, pak v jakém poměru jest škoda k tomuto nebezpečství, konečně i v jakých majetkových poměrech jest škůdce a poškozený.

(²) Byl-li cizí statek v nouzi zničený postižen nebezpečstvím zároveň se statkem škůdcovým, rozdělí se škoda poměrně podle hodnoty zničeného a zachráněného statku.

(³) Povinnost k náhradě škody však nevzejde tehdy, byl-li by cizí statek v nouzi zničený při tom podle okolností beztak zanikl.

2. O škodě nezaviněné.

§ 1306.

§

Škodu, kterou někdo způsobil bez zavinění nebo bezděčným jednáním, zejména v bezvědomí vylučujícím přičetnost anebo v pomatení mysli, není zpravidla povinen nahraditi.

§ 1307. §

Uvedl-li se však někdo svým zaviněním v pomíjející bezvědomí nebo pomátenost myslí, přičte se také jeho zavinění škoda způsobená v tomto stavu. To platí také o tom, kdo zavinil tento stav škůdcův.

§§ 1308. a 1309. §

Poškodí-li někoho děti, duševně choří neb osoby dočasně nepřičetné a nedal-li poškozený sám svou vinou k tomu příčiny, nahradí poškozenému škodu ti, kdož zanedbali dohled jim na tyto osoby náležející.

§ 1310. §

(¹) Nemůže-li poškozený takto dojíti náhrady, soudce uzná škůdce povinným podle svého uvážení buď celou náhradou nebo přece slušnou její částí, zejména k tomu přihlížeje, nebyl-li snad škůdce v tomto případě přece přičetným anebo nebránil-li se poškozený ze šetrnosti ke škůdci nebo konečně, v jakých majetkových poměrech jest škůdce a poškozený. Tím nebudtež však zkráceny prostředky k slušné výživě a ku plnění zákonných povinností škůdcových poskytovatí výživu.

(²) Nemohl-li nedospělý nebo slabomyslný, dopouštěje se škodlivého jednání posouditi, jaké bude míti následky, nalezne soudce podle slušného uvážení, aby byla dána jen částečná náhrada.

3. O náhodě.

§ 1311. §

Náhodou způsobená škoda se zpravidla poškozenému nenahrazuje. Zavinil-li však někdo tuto náhodu, přestoupil-li předpis, který hledí zabrániti nahodilému poškození nebo pletl-li se

bez potřeby do cizích věcí, ručí za všechnu škodu, která by jinak nebyla vzešla.

4. O ručení za jednání jiných.

§ 1313. §

(¹) Nikdo není zpravidla odpověden za cizí činy vykonané proti právu, na nichž neměl podílu. I když nařizují zákony jeho ručení, může přece žádati náhrady od toho, kdo škodu zavinil.

(²) Hromadné osoby ručí za škodu způsobenou zákonnými nebo podle stanov zřízenými zástupci neb orgány v jejich působnosti stejně jako fysické osoby.

(³) Způsobí-li zejména veřejný úředník anebo zřízenec někomu škodu tím, že vykonáváje svůj úřad nebo službu úmyslně nebo z hrubé nedbalosti poruší své povinnosti neb odepře proti své povinnosti úřad nebo službu konati nebo se dopustí neodůvodněných průtahů a nemohla-li býti škoda odvrácena zákonnými opravnými prostředky, může poškozený požadovati náhradu nejen od něho, nýbrž i od toho, z jehož zmocnění nebo jehož jménem úřad nebo službu vykonává neb od obou společně. O soudcích platí zvláštní zákon.

§ 1313a. §

Kdo jest zavázán někomu něco vykonati, ručí mu za zavinění svého zákonného zástupce, jakož i osob, jichž použil ke splnění toho, jako za své vlastří.

§ 1314. §

Kdo přijme služebnou osobu, učně, pomocníka nebo jiného dělníka do služeb anebo práce bez průkazů totožnosti nebo kdo vědomě osobu nebezpečnou na př. pro tělesný nebo duševní stav do služeb nebo práce přijme nebo ji podrží,

nebo jí poskytne bez potřeby přístřeší, ručí za škodu způsobenou neschopností nebo nebezpečnou povahou této osoby. Zaviněná neznalost těchto nedostatků rovná se vědomosti o nich.

§ 1315. §

(¹) Vůbec ručí ten, kdo použil neschopné nebo vědomě nebezpečné osoby k obstarávání svých věcí, za škodu, kterou učiní někomu v této své činnosti.

(²) Majitel obchodu nebo podnikatel, který někoho zjedná k nějakému úkonu, jest povinen nahradit škodu, kterou tato osoba učiní proti právu někomu jinému vykonávajíc jí svěřený úkon.

(³) Osoby, které jsou po právu povinny dohlížeti na nezletilé osoby ve společné domácnosti, jako rodiče, vychovatelé a mistři, ručí za škodu jimi způsobenou, neprokáží-li, že na ně dohlíželi tak bedlivě, jak toho vyžadují pospolitý život nebo zvláštní předpisy.

(⁴) Tím nemění se ustanovení daná ve zvláštních zákonech.

§ 1316. §

Hostinští, kteří poskytují přístřeší, pak plavci a povozníci jsou odpovědni za škodu, kterou způsobí cestujícímu nebo hostu jejich vlastní nebo od nich přidělené služebné osoby na věcech vnesených nebo jimi převzatých. Hostinským jsou na roveň postaveni majitelé lázní, kteří koupajícím přenechávají kabiny, a úschoven šatstva co do věcí, které obyčejně se tam přinášejí nebo odevzdají. Při zaviněném poškození jest bez účinku, odmítne-li se ručení vývěskem.

§ 1317. §

Kdo provozuje živnost ve velkém, zvláště továrnu, plavby, doly nebo lom a při tom používá páry, plynu, nebo jiné živelní síly (elektřiny,

vody, horkého vzduchu a pod.), vyrábí výbušné látky nebo jich používá při provozu, ručí jiným za skutečnou škodu (§§ 1325, 1327, 1332) způsobenou provozováním. Ručení sprostuje se jen tehdy, prokáže-li, že tu byla neodvratná náhoda, vlastní zavinění poškozeného nebo zavinění někoho jiného, za něhož neodpovídá. Neodvratné náhody nemůže se dovolávat, nastalo-li poškození jakostí, zařízením nebo vadnou činností použitých strojů.

(§ 1317a.) §

(¹) Není-li živnost uvedeného druhu provozována ve velkém, může se podnikatel sprostiti ručební povinnosti, prokáže-li, že dbal při provozování pečlivosti obvyklé v obchodu a živnosti nebo požadované platnými předpisy.

(²) Je-li tu provozování ve velkém, posoudí soudce. Nároky zaměstnanců v podniku podle zákona na úraz pojištěných na náhradu škody posuzují se podle zákona o pojištění úrazovém.

(³) Neplatny jsou úmluvy, jimiž se tato ustanovení omezují předem na újmu poškozeného.

(⁴) Povinné ručení železničních podniků a vlastníků, řidičů a podnikatelů vozidel poháněných strojní silou upravují zvláštní zákony.

§ 1318. §

Byl-li někdo poškozen tím, že spadla věc nebezpečně zavěšená nebo postavená, nebo že bylo z bytu něco vyhozeno nebo vylito, jest povinen nahradit škodu ten, z jehož bytu věc spadla nebo bylo něco vyhozeno nebo vylito.

5. O ručení za škodu při stavbě;

§ 1319. §

(¹) Způsobí-li se škoda zřícením budovy nebo jiného díla na pozemku zřízeného (lešení

a pod.) neb odloučením části budovy nebo díla, jest povinen držitel budovy nebo díla ji nahraditi, bylo-li zřícení neb oddělení následkem toho, že byly stavby nebo díla vadně zřízeny nebo nedostatečně udržovány. Sproštuje se však náhrady, prokáže-li, že nastalo zřícení neb oddělení přes to, že dbal pečlivosti podle poměrů potřebné.

(²) Dřívější držitel jest za škodu spolu odpověden rukou společnou a nedílnou, když zřícení neb oddělení nastalo do roka po odevzdání do držby, neprokáže-li, že dbal pečlivosti podle poměrů potřebné nebo že pozdější držitel mohl odvrátiti škodu, kdyby byl dbal této pečlivosti. Je-li oprávněný používati budovy nebo díla povinen dílo udržovati, přechází držitelovo ručení na něho.

6. O poškození zvířetem.

§ 1320.

§

(¹) Za škodu způsobenou zvířetem ručí ten, kdo zvíře chová. Kdo však má domácí zvíře k svému výdělku nebo ke své výživě, sprostí se povinnosti k náhradě, prokáže-li, že dbal pečlivosti v pospolitém životě potřebné, opatruje zvíře a dohlížeje na ně.

(²) Kdo převezme za majitele zvířete dohled na ně, ručí za škodu způsobenou zvířetem, zanedbal-li oně pečlivosti.

(³) O náhradě škody způsobené honbou nebo zvěří vlastníku půdy platí zvláštní zákony.

§ 1321.

§

(¹) Kdo zastihne na svém pozemku cizí zvíře, není ještě oprávněn je zabít. Může je zahnatí vhodnou mocí nebo, utrpěl-li škodu, vykonati právo soukromého zájmu tolika kusů, kolik stačí, aby byl odškodněn. Ale musí se do osmi

dnů s vlastníkem dohodnouti nebo podati žalobu k soudu, jinak musí vrátiti zabavená zvířata.

(²) Tím se nemění ustanovení daná ve zvláštních zákonech.

§ 1322.

§

(¹) Zabavená zvířata buďtež také vydána, dá-li jich vlastník jinou přiměřenou jistotu.

(²) Důkaz, že byla hlídána, jak jest obyčejně třeba, se nepřipouští.

Jak se škoda nahrazuje.

§ 1323.

§

Aby byla nahrazena učiněná škoda, musí býti vše uvedeno v předešlý stav anebo, není-li to možno nebo žádá-li toho poškozený, dána odhadní cena. Bylo-li by možno věc uvéstí v předešlý stav jen s nepoměrnými náklady, může k náhradě povinný dáti ji v penězích. Jde-li jen o náhradu utrpěné škody, slove odškodněním, má-li však nahrazen býti také ušlý zisk, slove plným zadostučiněním.

§ 1324.

§

Byla-li škoda způsobena ze zlého úmyslu nebo z hrubé nedbalosti, jest poškozený oprávněn žádati plné zadostučinění, jinak zpravidla jen odškodnění. Podle toho dlužno posuzovati, jaká náhrada má býti dána, kde zákon mluví všeobecně o náhradě.

Zvláště:

1. Při poškození na těle;

§ 1325.

§

(¹) Kdo poškodí někoho na těle, zapraví náklady na léčení poškozeného, nahradí mu dále

výdělek, který mu ušel, a stane-li se poškozený neschopným vydělávati vůbec nebo v dosavadním rozsahu, také výdělek, který mu zcela nebo částečně budoucně ujde, a zaplatí kromě toho bolestné přiměřené vyšetřeným okolnostem anebo přiměřenou peněžitou pokutu za utrpěné příkoří.

(²) Jako náhrada budiž zpravidla placen peněžitý důchod. Z důležitých důvodů může soudce na návrh poškozeného přiznati odbytné jistinou, přihlížeje k majetkovým poměrům obou stran.

(³) Tyto nároky nejsou tím vyloučeny, že někdo jiný jest povinen poškozenému poskytovatí výživu nebo dáti náhradu.

§ 1326.

§

Byl-li poškozený zlým nakládáním anebo z hrubé nedbalosti zohyzděn, buď k tomu hleděno, pokud to může býti na překážku jeho lepšímu zaopatření, zvláště jde-li o ženu.

§ 1327.

§

Vzejde-li z poškození na těle smrt, škůdce nahradí nejen útraty léčení a pohřbu, nýbrž i osobám, jež zemřelý byl povinen vyživovati podle zákona, smlouvy nebo mravní povinnosti, zejména jeho vdově, družce, dětem anebo rodičům to, co jim úmrtím ušlo. Vyměřuje-li se důchod, buď hleděno k tomu, jak dlouho asi mohl zemřelý býti živ. Toto ustanovení platí obdobně, když byl zemřelý povinen podle zákona konati bezplatně někomu jinému služby v jeho domácnosti.

§ 1328.

§

(¹) Kdo přiměje lstí, výhružkou nebo zneužív její odvislosti ženu, aby s ním mimo manželství souložila, jest povinen nahraditi jí z toho

vzešlou škodu a ušlý zisk, třebaš nesplodil dítěte.

(²) Byla-li svedena slibem manželství, nebo jeví-li se soulož jako zločin nebo přečin, může svedená žádati kromě náhrady majetkové škody také přiměřenou peněžitou pokutu za utrpěné příkoří.

2. při omezení osobní svobody;

§ 1329.

§

Kdo někoho lstivým, násilným anebo jinak bezprávným únosem, soukromým zatčením aneb bezprávnou vazbou připraví o svobodu, jest povinen poškozenému zjednati dřívější svobodu a dáti úplné zadostučinění a kromě toho na jeho žádost za způsobené příkoří také přiměřenou peněžitou pokutu. Nemůže-li mu již zjednati svobodu, musí osobám v § (1327) jmenovaným dáti náhradu podle tohoto ustanovení jako při usmrčení.

3. při ublížení na cti;

§ 1330.

§

(¹) Byla-li někomu urážkou na cti způsobena skutečná škoda neb ušel-li mu tím zisk, jest oprávněn žádati odškodnění neb úplné zadostučinění. Soudce uzná podle volného uvážení, vzešla-li škoda a v jakém rozsahu.

(²) To platí zejména, když někdo uvádí ve známost nebo rozšiřuje sdělení, která ohrožují úvěr, výdělek anebo budoucnost někoho jiného, a věděl-li nebo musil-li věděti, že nejsou pravdivá. Za sdělení neveřejně pronesené, jehož nepravdivostí sdělující nezná, neručí, měl-li on anebo příjemce sdělení na něm oprávněný zájem.

(³) Poškozený může také žádati za odvo-

lání urážky na cti a uveřejnění jeho v novinách na útraty škůdcovy a za přiměřenou peněžitou pokutu za učiněné příkoří, jakož i za vydání zákazu škůdci, aby takových sdělení nerozšiřoval.

4. při poškození na jmění a jiných právech.

§ 1331.

§

Byl-li někdo poškozen na svém jmění činem zakázaným trestním zákonem nebo ze svévole, anebo bylo-li zaviněním poškozeno jeho právo na jméno, firmu, původské nebo vynálezcovo právo, může soudce na žádost poškozeného jemu přiznat také za utrpěné příkoří přiměřenou peněžitou pokutu.

§ 1332.

§

Nárok na bolestné a peněžité pokuty lze dēdictvím nebo za živa na jiného převést, jakmile byly za života poškozeného uznány smlouvou nebo narovnáním anebo soudně vymáhány.

§ 1333.

§

(¹) Škoda, kterou způsobil dlužník svému věřiteli prodlením smlouveného splacení dlužné jistiny, nahrazuje se úroky zákonem ustanovenými (§ 995).

(²) Není však vyloučeno, uplatňovati další škodu a ušlý zisk.

§ 1334.

§

Dlužník ručí vůbec za prodlení, když nedodrží dne, kdy podle zákona nebo smlouvy má platiti, nebo, nebyl-li tento den určen, když po dni, kterého byl upomenut anebo na něho žaloba byla podána, se s věřitelem nevyrovná.

O smluvní pokutě.

§ 1336.

§

(¹) Smluvní strany mohou učiniti zvláštní úmluvu, že ten, kdo slibu nesplní buď vůbec anebo náležitě nebo včas, bude povinen zapraviti místo škody, kterou by měl nahraditi, určitou částku peněz anebo něco jiného (§ 912).

(²) Dlužník nesproštuje se plnění zaplacením smlouvené pokuty, leda že to bylo zvláště ujednáno.

(³) Byla-li smluvena nepoměrná pokuta, může ji soud na dlužníkovu žádost přiměřeně snížit. Práva žádati, aby pokuta byla snížena, nelze se předem zříci.

O závazku škůdcova dědice.

§ 1337.

§

Závazek nahraditi škodu a ušlý zisk vážne na jmění a přechází na dědice.

Obsah částí první:

Předmluva	3
Úvod	5
O směnné smlouvě	7
O kupní smlouvě	8
O nájmu a pachtu, o dědičném pachtu a o smlouvách o dě- dičný úrok	18
O pracovních smlouvách	35
Smlouva o společenství statků	49
O smlouvách odvázných	57
O náhradě škody	64